

OBRANA

**25 rokov
v misiách**

**Generál
v montérkach**

**Víťazi
literárnej súťaže**

**Naši v kurze
Komando**

**„Vítazný“
február**

**Rozhovor s genmjr.
Danielom Zmekom**

**PRÍLOHA:
VŠC DUKLA
Banská Bystrica
na
OLYMPIÁDE**

Novoročné salvy s nácvikom

Pri príležitosti nového roka 2018 a zároveň 25. výročia vzniku Slovenskej republiky aj Ozbrojených síl SR michalovskí delostrelci 1. januára na Tyršovom nábreží v Bratislave vypálili tradičné novoročné salvy. Po prvýkrát im pri tom velila žena – poručíčka Tatiana Falisová. Samohybný delostrelecký oddiel z Michaloviec sa na salvy pripravoval na sklonku decembra nácvikom na Kolíňanskom vrchu pri Nitre, kde ich navštívil aj minister obrany Peter Gajdoš. V Kolíňanoch i v Bratislave vypálili dvadsať výstrelov zo 122 mm delostreleckých húfníc HD-30.

Foto: Ivan Kelement, TASR

Pavol Vitko
šéfredaktor

„Vaša Excelencia, som pyšný na prácu, ktorú vykonal v misii UNTAES slovenský vojenský kontingent. Slúžiť s takými profesionálnymi, skúsenými, pracovitými a všestrannými vojakmi mi bolo čťou. Na ich prednosti môže byť slovenský národ hrdý. Rozšírili dobrou povest Slovenska a jeho armády po celom svete,“ napísal pred dvoma desaťročiami veliteľ misie UNTAES belgický generálmajor Willy Hanset na adresu slovenského ženijného práporu pri príležitosti ukončenia jeho nasadenia vo východnom Slavónsku vo februári 1998. List slovenskému veľvyslancovi v Chorvátsku Matúšovi Kučerovi – a prostredníctvom neho všetkým občanom Slovenska, bol len jedným z desiatok ocenení, ktoré v tom čase vďaka činnosti slovenských mierotvorcov dodávali silu, energiu, rešpekt a medzinárodnú akceptáciu mladej Slovenskej republiky. Podobne je to dodnes. Aj preto je témou februárovej Obrany účasť príslušníkov Ozbrojených síl SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Samozrejme, súvisia s ňou aj návštevy ministra obrany Petra Gajdoša a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima našich vojakov v ich zahraničnom nasadení.

V priebehu štvrtstoročia našej republiky sa o jej medzinárodnú prestíž zaslúžili aj športovci vojenskej Dukly. Veríme, že sa im bude dariť i na februárových zimných olympijských hrách v juhokórejskom Pchjongčchangu. Reprezentantov Dukly a zároveň Slovenska predstavujeme v prílohe Obrany. No a o tom, čo rezort obrany chystá v rámci modernizácie ozbrojených síl, hovorí v našom rozhovore národný riaditeľ pre vyzbrojovanie generálmajor Daniel Zmeko. Je to mimoriadne dôležité. Akýkoľvek úspech v zahraničí totiž vždy vychádza z toho, čo dokážeme doma.

NA TITULNEJ STRANE: Kontrolné skúšky prototypu bojového obrneného vozidla 8x8 • Foto: Ivan Kelement

8 Armáda a ľudové milície vo februári 1948

12 Slovenskí vojaci absolvovali kurz Komando

16 Rozhovor s národným riaditeľom pre vyzbrojovanie generálmajorom Danielom Zmekom

18 TÉMA: 25 rokov v misiách

28 Víťazné práce literárnej súťaže

30 Vojenské púte v roku 2018

32 Slávne bitky histórie: Omdurman

34 Nadrotmajster Antonín Havlín v Sieni slávy

36 Generál v montérkach

38 VŠC Dukla a Športovec roka

44 Bezpečne na lyžiarskom svahu

46 Nový trend národnostnej výstavby ČSLA po roku 1969

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVI. • č. 2/2018 • Redakčná uzávierka 22. 1. 2018 • Do výroby zadané 26. 1. 2018 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Mgr. Veronika Máťušová, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Minister obrany Peter Gajdoš 19. decembra 2017 v rámci tradičnej predvianočnej návštevy navštívil príslušníkov Vojenskej polície, ktorí plnia úlohy v Stredozemnom mori v námornej operácii EUNAVFOR MED Sophia. Stretol sa s nimi na palube nemeckej lode, kde už takmer päť mesiacov pôsobia. Zo Slovenska im priniesol vianočný stromček, tradičné vianočné jedlá slovenskej kuchyne a symbolické darčeky.

„O brovské ďakujem patrí každému vojenskému policajťovi a profesionálnemu vojakovi, ktorí budú aj počas sviatkov plniť náročné úlohy v zahraničí, bez svojich rodín a blízkych. Možno nie každý si uvedomuje, že svojou prácou reprezentujú nielen naše ozbrojené sily, ale celé Slovensko,” povedal šéf rezortu obrany a zdôraznil, v akých náročných podmienkach pôsobia.

Minister Gajdoš tiež ocenil, že slovenský zásahový tím bol doteraz nasadený už 17-krát a okrem toho sa podieľal či už na rôznych nácvičkách pri poplachoch plavidla, dopĺňaní zásob a výcviku, ale aj na spoločnom cvičení so španielskou bojovou loďou. „Verím, že na ich úspešnú prácu nadviaže aj ďalšia rotácia príslušníkov Vojenskej polície, s ktorými sme sa minulý piatok rozlúčili vo Vlkanovej. Za svojimi záväzkami si jednoznačne stojíme,” zdôraznil.

Slovenskú delegáciu prijal aj kapitán lode Christian Schultze, ktorý potvrdil prínos vojenských policajtov. „Slovenský tím má rovnaké postavenie ako zvyšok posádky a je súčasťou našej rodiny,” povedal. Veliteľ kontingentu nrtm.

Ladislav Kováč potvrdil náročnosť celej operácie, ktorú sťažuje to, že celá prebieha na mori. „Naša jednotka bola prítomná predovšetkým pri kontrolách, počas ktorých sme získavali informácie, ktoré sa neskôr využili pri rozkladaní prevádzkových sietí, ale aj pri záchrane migrantov,” uviedol.

„Veľmi dobre sa počúvali slová kapitána lode, ktorý na adresu našich príslušníkov nešetril slovami chvály. Vnímam to určite aj ako ocenenie ich prípravy a výcviku, ktorý v tomto prípade bol nielen doma, ale aj na lodi v Nemecku,” povedal riaditeľ Vojenskej polície plukovník Michal Migát.

Cieľom operácie EUNAVFOR MED Sophia je zastaviť nelegálne prevádzanie ľudí z afrických štátov do Európy v súvislosti s migračnou krízou. Historicky prvú rotáciu v rámci námornej operácie vyslalo Slovensko plniť úlohy v auguste minulého roka.

Generál Maxim v misiách

V predvianočnom čase navštívil generál Maxim vojakov pôsobiacich v dvoch operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Počas tradičných návštev priniesol vojakom v Afganistane a Bosne a Hercegovine pozdravy zo Slovenska a vianočné darčeky od vedenia rezortu a ozbrojených síl.

Na začiatku decembra generál Maxim vycestoval do operácie Resolute Support v Afganistane. Počas troch dní trvajúcej zahraničnej cesty generál Maxim na-

vštívil nasadené jednotky na kábulskom letisku, veliteľstve operácie, ako aj v priestore pôsobiacich príslušníkov špeciálnych síl. Na krátkom stretnutí s veliteľom operácie generálom Nicholsonom vyjadrili obaja spokojnosť s činnosťou našich vojakov. Generál Maxim sa na kábulskom letisku Hámida Karzaia stretol s veliteľom základne, ktorému v mene ministra obrany udelil Pamätný kríž ministra za vynikajúcu spoluprácu. Cesta generála Maxima prebiehala v duchu odovzdania plnenia operačnej úlohy novému kontingentu, ktorému generál želal veľa úspechov, šťastné a veselé prežitie blížiacich sa sviatkov a v neposlednom rade úspešný návrat po splnení úloh.

V nasledujúcom týždni náčelník Generálneho štábu OS SR vycestoval v dňoch 12. a 13. decembra na tradičnú predvianočnú inšpekciu slovenských vojakov pôsobiacich v operácii EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

Počas návštevy priestoru operácie sa generál Maxim zoznámil s aktuálnou situáciou, jej zmenami, ako aj činnosťou slovenských vojakov od svojej poslednej návštevy na začiatku tohto roka.

Na úvod druhého dňa inšpekcie generál Maxim odovzdal slovenským vojakom 12 nových vozidiel Landrover Discovery, ktoré prispejú ku kvalitnejšiemu plneniu úloh patrolovania vo zverenej oblasti zodpovednosti. „Vozidlá sú moderné a adekvátne podmienkam, v ktorých budú nasadené. Verím, že tento predčasný vianočný darček našim vojakom pomôže pri plnení úloh,” uviedol generál Maxim pri stretnutí s vojakmi. Delegácia zároveň priviezla slovenskému kontingentu vianočný stromček a časť surovín na prípravu tradičných vianočných pokrmov, ktoré spríjemnili sviatočné chvíle strávené mimo domova. Generál Maxim vojakom a vojačkám, rovnako ako prednedávnom v Afganistane, odovzdal vianočné darčeky za-

Minister v operácii SOPHIA

slané zo Slovenska vedením rezortu obrany a ozbrojených síl. Súčasťou delegácie bol hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš, ktorý sa stretol s nasadenými príslušníkmi poddôstojníckeho zboru. Na mieste im zaželel príjemné prežitie sviatkov, zároveň im však pripomenul, že plnenie úloh operácie je ich hlavnou úlohou.

Potom sa generál Maxim s delegáciou stretol s veliteľom operácie EUFOR, rakúskym generálmajorom Antonom Waldnerom, ktorý na úvod rokovania vyzdvihol mimoriadne vysokú úroveň profesionalitu slovenských vojakov. „Sú skvelým príkladom ostatným príslušníkom operácie, ako aj komunitám, s ktorými úzko spolupracujú,“ povedal generál Waldner.

Záver inšpekčnej cesty do Bosny a Hercegoviny bol venovaný stretnutiu generála Maxima s mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Slovenskej republiky v Bosne a Hercegovine pánom Martinom Kačom a stretnutiu s náčelníkom spoločného štábu ozbrojených síl Bosny a Hercegoviny generálporučíkom Antom Jelečom. Veľvyslanec Kačo oboznámil generála Maxima s úlohou veľvyslanectva ako kontaktnej ambasády NATO pre Bosnu a Hercegovinu.

Vianočný telefonát

Náčelník Generálneho štábu OS SR sa 19. decembra telefonicky spojil so slovenskými profesionálnymi vojakmi pôsobiacimi v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Po absolvovaní dvoch ciest do operácií v Afganistane

a Bosne a Hercegovine, kde generál Maxim odovzdal vianočné darčeky od vedenia rezortu a ozbrojených síl, zaželel slovenským vojakom v zahraničí pokojné a v mnohých prípadoch najmä bezpečné prežitie vianočných sviatkov. „Plnenie operačnej úlohy je prvoradé, pevne však verím, že si nájdete príležitosť aj na spríjemnenie sviatočných chvíľ v slovenskom kolektíve,“ uviedol v telefonáte generál Maxim.

Velitelia kontingentov informovali náčelníka generálneho štábu o aktuálnej situácii v priestore nasadenia, ako aj o pláne plnenia úloh počas sviatkov. Zároveň poďakovali za doručené darčeky v podobe vianočných stromčekov, ozdôb či ingrediencií na prípravu tradičných vianočných jedál. Viacero darčiekov prispeje aj ku kvalitnejšiemu plneniu úloh, najmä v podobe bezpečnejšieho patrolovania v nových vozidlách Landrover Discovery v operácii EUFOR ALTHEA.

Na záver generál Maxim zaželel všetkým vojakom skorý a bezpečný návrat po splnení stanovených úloh.

Darček pre misionárov

Prezident SR a zároveň hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Andrej Kiska sa spolu s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR gen. Milanom Maximom 20. decembra spojili so slovenskými vojakmi, ktorí pôsobia v misiách v Afganistane, Bosne a Hercegovine a na Cypre. Prostredníctvom videokonferencie

im zaželeli šťastné a najmä pokojné vianočné sviatky. Zaujímal sa aj o aktuálnu bezpečnostnú situáciu v krajinách, kde vojaci pôsobia, a tiež o to, ako budú tráviť sviatočný čas mimo služby. Šéf rezortu obrany Peter Gajdoš dal vojakom vianočný darček, keď im povolil dlhšie telefonáty. „Verím, že ich využijú na to, aby boli aspoň počas sviatkov v intenzívnejšom kontakte so svojimi najbližšími,“ povedal.

Ministerské ďakujem

Minister obrany SR Peter Gajdoš a generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR Ján Holko sa 1. januára prostredníctvom videohovorov spojili s profesionálnymi vojakmi, ktorí aj na prelome rokov plnili úlohy v zahraničných operáciách a misiách. Zaželeli im úspešný nový rok 2018 a poďakovali za prácu, ktorú urobili v predšlom roku v prospech Ozbrojených síl SR a celej Slovenskej republiky.

„Ďakujem za vaše nasadenie a prácu aj počas sviatkov. Viem, že by ste určite boli radšej so svojimi blízkymi, no ubezpečujem vás, že si váš príspevok k bezpečnosti vážime. V novom roku vám želim všetko dobré, aby ste svoje profesionálne úlohy úspešne zvládli a po ich splnení sa vrátili bezpečne domov,“ povedal šéf rezortu obrany.

Generálny tajomník Ján Holko pozdravil vojakov aj v mene predsedu Národnej rady Slovenskej republiky a Slovenskej národnej strany Andreja Danka. „Chcem vám poďakovať za to, že už 25 rokov slúžite pod vlajkou Slovenskej republiky a plníte úlohy v prospech našej krajiny,“ povedal.

V zahraničných operáciách a misiách pôsobí v súčasnosti 257 slovenských profesionálnych vojakov. Celkovo sa v nich vystriedalo už viac ako 18 000 vojakov zo Slovenska.

Foto: Ivan Kelement

Výročie vzniku štátu

Zamestnanci rezortu obrany a profesionálni vojaci si 4. januára slávnostným nástupom pripomenuli 25. výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky a Ozbrojených síl SR. Pri tejto príležitosti minister obrany SR Peter Gajdoš a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim ocenili vojakov a zamestnancov, ktorí v uplynulých rokoch prispeli k rozvoju ministerstva a ozbrojených síl. Takmer 1 100 zamestnancov a profesionálnych vojakov bolo ocenených Pamätnou medailou k 25. výročiu vzniku Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Na slávnostnom zhromaždení boli ocenení predstavitelia rezortu od úrovne štátnych tajomníkov cez generálnych riaditeľov sekcií, náčelníka Generálneho štábu OS SR, jeho zástupcov, veliteľov až po radových zamestnancov a profesionálnych vojakov. V priebehu roka 2018 plánuje rezort obrany pri jednotlivých výročiach oceniť medailou aj ďalších.

Foto: Ivan Kelement

Generálske hviezdy

Prezident SR Andrej Kiska, ktorý je zároveň hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR, vymenoval 9. januára do prvej generálskej hodnosti plukovníka gšt. Slavomíra Staviarskeho a do hodnosti generálmajora povýšil brigádneho generála Lubomíra Svobodu. Do prvej generálskej hodnosti vymenoval aj plk. v. v. Ivana Čierneho za celoživotnú prácu v prospech vojenského športu. Brigádny generál Staviarský pôsobí ako náčelník štábu strategického plánovania, generálmajor Svoboda je veliteľom Vzdušných síl Ozbrojených síl SR a brigádny generál v. v. Čierny sa ako dlhoročný riaditeľ vojenského športového centra výrazne zaslúžil o rozvoj vojenského športu na Slovensku.

Foto: Ivan Kelement

Nová česká ministerka obrany

Minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš a česká ministerka obrany Karla Šlechtová na pôde slovenského rezortu obrany 5. januára podpísali vykonávaciu dohodu k zmluve o spolupráci pri vzájomnej ochrane vzdušného priestoru. Urobili tak pri príležitosti prvej oficiálnej návštevy novovymenovanej šéfky českého rezortu obrany na Slovensku. Témou rokovania bola aj spolupráca v oblasti obraného a zbrojárskeho priemyslu. Predstavitelia rezortov sa venovali aj aktuálnym témam bezpečnosti, operácií medzinárodného krízového manažmentu a možností ďalšej spolupráce. Delegácie tiež diskutovali o 100. výročí vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov a pripomenuli si aj 25. výročie rozdelenia Česko-Slovenska. Minister Gajdoš a ministerka Šlechtová sa zúčastnili aj na pietnych aktoch pri pamätníkoch M. R. Štefánika a T. G. Masaryka v Bratislave.

Spartan so zľavou

Cena za prvé z dvoch lietadiel C-27J Spartan bude nižšia o 879 000 eur. Ide o výsledok rokovania Ministerstva obrany SR s výrobcom za omeškanie jeho dodávky. Táto suma sa môže v konečnom dôsledku ešte navýšiť, pretože rezort naďalej rokuje aj o sankcii v súvislosti so zmluvou, ktorá sa týkala logistickej podpory. Povedal to minister obrany SR Peter Gajdoš na tlačovej konferencii 2. januára. Druhé z lietadiel Spartan by malo na Slovensko doraziť v prvej polovici tohto roka. Zatiaľ nie je avizované jeho meškanie.

Spolupráca so Švédskom

Minister obrany Peter Gajdoš prijal 9. januára švédsku veľvyslankyňu Helen Eduardsovú. Diskutovali o aktuálnych témach spolupráce v oblasti obrany, možnostiach jej prehĺbenia, modernizačných projektoch i strategických dokumentoch, ktoré slovenské ministerstvo obrany pripravilo v minulom roku. Venovali sa aj spolupráci v oblasti EOD a slovenskému projektu nepriamej palebnej podpory EuroArtille-ry, ktorý bol zaradený do prvej vlny realizácie projektov PESCO. Minister informoval veľvyslankyňu aj o Dlhodobom pláne rozvoja obrany, ktorý predstavuje investičný plán do roku 2030, a o jeho realizácii v praxi. V rámci regionálnej spolupráce vidí priestor na prehĺbenie vzťahov medzi V4, ktorej bude Slovensko od júla predsedať, a zoskupením NORDEFCO.

Ocenili prvú rotáciu NTCB-I

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR Milan Maxim 11. januára v Bratislave prijal a v priestoroch Siene cti a slávy ocenil príslušníkov prvej rotácie NTCB-I, ktorí sa na konci roka vrátili z pôsobenia v Iraku. Za kvalitné plnenie úloh v priestore nasadenia im udelil Pamätné medaily náčelníka Generálneho štábu OS SR. Príslušníci jednotky počas svojho nasadenia vyškolili 21 vojakov irackej armády v ručnom odmiňovaní. Časť z nich bude pokračovať v Iraku v plnení výcvikových úloh aj v ďalšej rotácii v zmysle mandátu schváleného Národnou radou SR.

Čierny deň ozbrojených síl

Pietnou spomienkou na vrchu Borsó a v maďarskej obci Hejce si minister obrany SR Peter Gajdoš a jeho maďarský kolega István Simicskó 19. januára uctili pamiatku 42 obetí, ktoré si pred dvanástimi rokmi vyžiadala havária vojenského lietadla An-24. Slovenskí vojaci zahynuli pri návrate z mierovej misie KFOR v Kosove.

Devätnásty január 2006 zostane navždy čiernym dňom v histórii našich ozbrojených síl a celej Slovenskej republiky. A ani čas, ktorý od tejto tragédie uplynul, nijako nezmierni bolesť, ktorú v nás všetkých zanechala. Aj pri tejto príležitosti chcem preto vyjadriť podporu všetkým pozostalým a ubezpečiť ich, že na ich blízkych nikdy nezabudneme," povedal minister Gajdoš.

Maďarský minister obrany István Simicskó vo svojom príhovore zdôraznil, že v roku 2006 išlo o spoločnú stratu: „Slzy v očiach, tu na tomto mieste, nie sú dvanásť rokov iba v očiach Slovákov. Nesmúť iba ich srdcia, ale to isté cítime aj my.“

Pamiatku vojakov si prišiel uctiť aj náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxim. Príslušníci ozbrojených síl podľa neho nikdy nezabúdajú na žiadneho zo svojich kolegov, ktorí tragicky zahynuli pri plnení služobných úloh. „Celá táto tragédia je pre nás mementom a zároveň veľkým ponaučením," povedal.

Príslušníkov ozbrojených síl, ktorí zahynuli pri páde lietadla, si prišli uctiť aj generálny tajomník služobného úradu Ministerstva obrany SR Ján Hoľko, členovia Klubu generálov SR a aj major Martin Farkaš, ktorý ako jediný leteckú tragédiu prežil.

Foto: TASR

Armáda a Ľudové milície vo februári 1948

Jeseň 1947 sa v Československu niesla v znamení prehľbujúcej sa politickej krízy. Slovenskom otriasala vlna zatýkaní, ktoré mali dokázať štátnu nespoľahlivosť Demokratickej strany. Pracovníci spravodajsko-bezpečnostného odboru Povereníctva vnútra skonštruovali protištátne „podzemie“, do ktorého zatiahli aj reprezentantov DS či viacerých dôstojníkov.

V Česku v rovnakom období spoločnosť polarizovala tzv. krčmaňská aféra, keď traja ministri dostali balíčky s nastraženou výbušninou. Komunisti síce nedokázali jesennú krízu dotiahnuť takpovediac do konca a uskutočniť prevrat, napriek tomu sa politický systém národného frontu otriasal v základoch a významne rástli mimoústavné prostriedky riešenia politických sporov.

Zdroje vládnej krízy

Vládna kríza z februára 1948 korenila v politickom obsadzovaní veliteľských postov v polícii. Komunisti už v roku 1945 ovládli spravodajské služby a v priebehu nasledujúcich rokov pokračovali v posilňovaní svojho vplyvu v mocenských zložkách štátu, ktoré zneužívali v politickom boji. Spory vyvrcholili potom, čo minister vnútra Václav Nosek odvolal osem pražských obvodných veliteľov Zboru národnej bezpečnosti a preložil ich na menej významné posty. Dňa 13. februára 1948 vláda prijala uznesenie, ktorým ministra žiadala zastaviť personálne zmeny, a na program najbližšieho rokovania ne-

komunistickí ministri pretlačili prerokovanie správy o zneužívaní polície komunistami.

Vládne uznesenie sa nesplnilo a zástupcovia troch strán podali na protest dňa 20. februára 1948 demisiu. Podalo ju však len 12 ministrov z 25-člennej vlády. Komunisti vzápätí začali s vytváraním štruktúr, ktoré im pomohli eliminovať odpor v spoločnosti. Išlo v prvom rade o akčné výbory, ktoré bez akéhokoľvek právneho základu a na základe politických kritérií rozhodovali o pracovnoprávných otázkach v jednotlivých inštitúciách, a to vrátane ministerstiev, či dokonca o mandátoch poslancov. Ďalším kľúčovým nástrojom, ktorý umožnil prevziať moc, sa stal Zbor národnej bezpečnosti. Komunistom lojálni príslušníci uskutočnili prvé razie a zatýkania potenciálnych oponentov.

Oceľová päšť KSČ

Dôležitú úlohu zohrali aj Ľudové milície. Už začiatkom februára 1948 mali na základe pokynu ÚV KSČ stranícke organizácie vo fab-

„Právě se vracím z Hradu od
prezidenta republiky. Dnes ráno
jsem panu prezidentu republiky
podal návrh na přijetí demise
ministrů, kteří odstoupili 20. února
tohoto roku. A současně jsem panu
prezidentu navrhl seznam osob,
kterými má být vláda doplněna a
rekonstruována. Mohu vám sdělit,
že pan prezident všechny mé
návrhy, přesně tak jak byly podány,
přijal.“

Klement Gottwald
na Václavském náměstí 25. februára 1948

rikách začať s organizovaním „strážnych oddielov“, zložených z komunistov a ich sympatizantov. Ich členovia spolu s príslušníkmi Závodných stráží dostali 17. februára 1948 od vedenia KSČ pokyn kontrolovať podniky a byť v pohotovosti aj mimo pracovného času. Po demisii vlády o tri dni neskôr boli tieto oddiely posilnené. ÚV KSČ ich riadilo prostredníctvom podriadených straníckych štruktúr a rávalo sa s ich nasadením mimo fabriek. Veliteľov všetkých sformovaných oddielov zvolalo krajské vedenie strany 21. februára 1948 do Prahy. Na zasadnutí padlo rozhodnutie o potrebe oddiely organizovať vojensky a predsedníctvo ÚV KSČ rozhodlo o ich premene na Ľudové milície. Mali chrániť fabriky a súčasne slúžiť ako nástroj zastrašovania politických oponentov. Výzbroj získavali zo zbrojníc Závodných stráží, odkiaľ čerpali aj časť členov. Navyše, minister vnútra dohodol s riaditeľom brnianskej Zbrojovky, nominantom KSČ, dodávku ďalších 10 000 pušiek a 2 000 samopalov. Už 22. februára 1948 vznikol hlavný štáb ĽM, priamo riadený Ústredným výborom KSČ. Tisíce členov Ľudových milícií tak primárne v Prahe zabezpečovali nátlakové akcie a asistovali pri zásahoch, napr. neďaleko Pražského hradu proti študentom demonštrujúcim podporu váhajúcemu E. Benešovi. Po prijatí demisie prezidentom jednotky Ľudových milícií a útvarov ZNB uskutočnili pochod Prahou na Staromestské námestie, kde si vypočuli prejav predsedu vlády Klementa Gottwalda. Na Slovensku sa viac uplatnili ozbrojené skupiny bývalých partizánov, ktorí spolu s príslušníkmi polície hliadkovali a uskutočňovali razie, napríklad obsadili sekretariát Demokratickej strany.

1945

Prezident E. Beneš dekrétmi znárodnil podniky s viac ako 150 zamestnancami a veľkostatk

1946

V prvých povojnových voľbách 26. mája 1946 získali komunisti v Čechách viac ako 40 % hlasov. Na Slovensku triumfovala Demokratická strana so 62 % hlasov. Komunisti s hlasmi sociálnych demokratov dosiahli pohodlnú väčšinu v parlamente a postupne sa im darilo ovládnuť políciu, armádu i robotnícke organizácie. Druhého júla 1946 sa vtedajší predseda komunistickej strany Klement Gottwald stal predsedom vlády.

1947

Na demonstrácii roľníkov v Hradci Králové 4. apríla minister poľnohospodárstva za KSČ Július Ďuriš požadoval ďalšie znárodňovanie a rozparcelovanie pozemkov aj pod 50 ha, ak na nich majiteľ sám nepracoval. Spory vo vláde dosiahli hranicu vládnej krízy. K stupňovaniu nátlakových akcií KSČ prispievala prevaha antikomunistického krídla v sociálnej demokracii aj rastúca neistota komunistov o výsledku volieb v roku 1948.

12. február 1948

Osem členov vedenia Zboru národnej bezpečnosti v Prahe nahradili komunisti v reakcii komunistického ministra vnútra Václava Noska na požiadavky nekomunistov, aby boli vyšetrené politicky motivované prípady Krčmaňská aféra, Mostecká aféra a i.

13. február

Vláda proti vôli komunistov prijala návrh ministra spravodlivosti Prokopa Drtinu zrušiť odvolanie nekomunistických veliteľov

15. február

Z Moskvy letecky dorazili posily tajnej polície pre všetky oblastné veliteľstvá ŠtB. V Prahe začala operovať skupina špičkových agentov sovietskej tajnej služby NKVD, ďalší boli pridelení k československej vojenskej rozviedke.

17. február

Začiatok vládnej krízy. Vláda mala prerokovať správu ministra spravodlivosti o zneužívaní Bezpečnosti komunistami, ktorá súvisela s uznesením z 13. februára, ale predseda Klement Gottwald to odmietol. Ministri za tri nekomunistické vládne strany – Československú stranu národne socialistickú, Československú stranu lidovú a Demokratickú stranu – plánovali v prípade, že uznesenie vlády nebude splnené, podať demisiu. Gottwald informoval Beneša o ich úmysle ustanoviť úradnícku vládu. Beneš to odmietol. Ústredný výbor KSČ vyzval „pracujúci ľud“ k „ostrážitosti a pripravenosti zasiahnuť proti reakcii“ a vyhlásil pohotovosť v pražskej Štátnej bezpečnosti, spravodajských odboroch a niekoľkých pohraničných vojenských plukoch.

18. február

Tri nekomunistické strany sa rozhodli bojkotovať schôdzu vlády, kým nebude splnené uznesenie z 13. februára. Sociálna demokracia bola za dohodu a zachovanie Národného frontu. Prezident rokoval s národnými socialistami a podľa ich vyjadrenia podporil vyžadovanie splnenia uvedeného uznesenia vlády.

19. február

Komunisti sa snažili presvedčiť sociálnych demokratov, aby zmenili postoj k uzneseniu o bezpečnosti a spoločnému vytvoreniu ľavicovej vlády, tí to však odmietli. Nekomunistickí ministri boli rozhodnutí znovu vyžadovať od vlády splnenie uznesenia a v prípade neúspechu podať demisiu. Gottwald informoval prezidenta, že nekomunistickí ministri chcú rozbiť vládu. Beneš odmietol zostavenie úradníckej vlády a prisľúbil, že v prípade novej vlády bude predsedom opäť Gottwald. Do Prahy priletel minister zahraničia Sovietskeho zväzu Valerian Zorin.

20. február

Na schôdzu vlády sa dostavili iba komunisti a sociálni demokrati. Ministri troch nekomunistických strán podali demisiu. Sociálni demokrati trvali na tom, že demisiu nepodajú ani sa nepripoja ku komunistom. Gottwald navrhol prezidentovi prijatie demisie a doplnenie vlády podľa komunistického návrhu.

21. február

Konala sa komunistická demonštrácia na Staromestskom námestí. Komunisti vyzvali na riešenie krízy a doplnenie vlády Gottwaldovými kandidátmi. Na prezidenta republiky začali vyvíjať nátlak aj predstavitelia robotníckeho hnutia, ktorí od neho písomne vyžadovali splnenie Gottwaldových požiadaviek. Prijal tiež delegáciu odborárov, ktorí mu

Nadstranícke vojsko

Československá armáda sa do hektického diania nezapojila. Po roku 1945 bola budovaná ako nadstranícka. Jej príslušníci síce mohli do strán vstupovať, ale politická činnosť vo vojenských objektoch a v služobnom čase boli vylúčené. Zákaz strany rešpektovali, avšak s výnimkou komunistov, ktorí si v armáde vytvorili ilegálny systém straníckych dôverníkov. V aparáte KSČ pôsobila od roku 1947 Ústredná branná komisia, ktorej členmi sa stali gen. Jaroslav Procházka, náčelník Hlavnej správy výchovy a osvetu MNO, a plk. Bedřich Reicin, náčelník 5. oddelenia MNO (vojenská kontrarozviedka). Tu sa pripravovali konkrétne opatrenia smerujúce k posilneniu vplyvu na armádu a komisii podliehali regionálne štruktúry, ktoré zasa riadili dôverníkov. Obdobné komisie síce mali aj viaceré ďalšie politické strany, ich činnosť však neprekračovala rámec zákona a sústreďovali sa najmä na získavanie informácií o dianí v armáde. Naopak, v intenciách komunistickej strany okrem dôverníkov pracovala aj značná časť osvetových dôstojníkov a aparát kontrarozviedky. Ale ani tieto opatrenia nestačili na to, aby si komunisti mohli byť istí faktickou kontrolou nad armádou. Bola ťažko uchopiteľným nástrojom tak pre komunistov, ako aj ich politických odporcov. Nejasnosť toho, ako sa velitelský zbor zachová v prípade poli-

na poslednú chvíľu zachraňovali účasťou v Slovenskom národnom povstaní.

Armáda a komunisti

Minister L. Svoboda a náčelník generálneho štábu Bohumil Boček sa k politickej kríze po

tickej krízy, podčiarkoval fakt, že medzi mnohými dôstojníkmi existovali značné animozity. Okrem čisto osobných dôvodov za tým stála najmä nedávna minulosť. Dôstojnícky zbor sa členil na skupiny, ktoré sa na tie ostatné dívali „cez prsty“. Vysoké posty zastávali dôstojníci, ktorí sa zúčastnili odboja, či už na Západe, alebo na Východe. Títo často kriticky vnímali svojich kolegov, ktorí sa v odboji neangažovali. Naopak, táto skupina dôstojníkov sa musela často uspokojiť s pomalším kariérnym postupom a kritika za neúčast v odboji v nich vyvolávala negatívne resentimenty. Aktivovali sa tiež bývalí odbojár, ktorí dovtedy neboli aktívnymi vojakmi. Pre postup na vyššie funkcie im obvykle chýbalo predpísané vojenské vzdelanie a s ohľadom na zásluhy vnímali svoje nízke hodnosti ako nespravodlivosť. Osobitnou skupinou boli slovenskí dôstojníci. Českí kolegovia mnohých z nich pre ich účasť vo vojne proti ZSSR považovali za kolaborantov, ktorí počas služby v slovenskej armáde rýchlo získali hodnosti a tie si potom

prvý raz verejne vyslovili 23. februára 1948 v osobitnom rozkaze, v ktorom príslušníkov armády vyzvali na zachovaní rozvahy, dôvery a pokoja. Armáda nemala nijako zasiahnuť. Išlo čiastočne o reflektovanie postoja prezidenta Edvarda Beneša, ktorý sa obával občianskej vojny. Na druhej strane rozkaz obsahuje aj niektoré typicky komunistické formulácie o potrebe odmietnuť „protisovietske štvaniče“ a stáť na stráži proti „špiónom“ či „rozvratníkom“. Navyše, v rovnaký deň L. Svoboda predniesol prejav v pražskom Slovanskom dome na ustanovujúcej schôdzi Ústredného akčného výboru Národného frontu. Dianie v rámci armády sa obvykle začínalo a končilo diskutovaním o situácii a úvahami o budúcnosti. Výnimku v tomto smere predstavovali len príslušníci osvetového aparátu armády a vojenskej kontrarozviedky, keď obe inštitúcie konali iba v intenciách komunistov. Osvetoví dôstojníci, na rozdiel od ostatných vojakov a dôstojníkov, priebežne dostávali informácie o

dianí a inštrukcie, ako vystupovať a vplývať na okolie. Vojenská kontrarozvedka, v tom čase 5. oddelenie Hlavného štábu, hneď na začiatku vládnej krízy ešte viac zintenzívnila prácu s dôvernickou sieťou a spolupracovníci mali okamžite hlásiť akékoľvek „provokačné reakcie“. Mimoriadne dôležitými sa stali informácie dôverníkov, ktorí pôsobili v Hradnej strážii a vo Vojenskej kancelárii prezidenta republiky. Tie vedeniu KSČ umožňovali sledovať dianie na Hrade a obratom získavať informácie o tom, s kým a o čom prezident Beneš rokoval. Aj vďaka všetkým uvedeným nástrojom mohol už po piatich dňoch politickej krízy premiér Klement Gottwald vládu rekonštruovať podľa vlastných predstáv a v Československu na 40 rokov uchopili moc komunisti.

Text: Mgr. Matej Medvecký, PhD., Vojenský historický ústav
Foto: Vojenský historický ústav

oznámiť, že sa musí podrobiť vôli „ľudu“. Komunisti začali vytvárať vlastné ozbrojené jednotky – ľudové milície. Začali tiež vytvárať Akčné výbory Národného frontu, ktorých členovia neboli volení, ale menovaní. Ich činnosť smerovala k „očisteniu verejného života od nekomunistov“.

22. február

Uskutočnil sa zjazd závodných rád, na ktorom prebrali iniciatívu komunisti. Výsledná rezolúcia vyslovila podporu Gottwaldovi, požadovala ďalšie znárodňovanie a schválila vyhlásenie hodinového generálneho štrajku na 24. februára. Na základe správy o údajnom nebezpečenstve ozbrojeného prevratu zatýkali odporcov KSČ a boli vyzbrojené ľudové milície. Na príkaz komunistického ministra vnútra začali v Prahe strážiť mosty, strategické budovy a rozhlas. Do metropoly boli povolané vojenské jednotky z pohraničných oblastí.

23. február

Komunistami riadená Štátna bezpečnosť začala zatýkať príslušníkov strán, ktorých ministri podali demisiu. Pokračovalo vyzbrojovanie ľudových milícií aj akcie smerujúce k obmedzeniu činnosti nekomunistických strán. Akčné výbory vyzvali nekomunistických ministrov na odchod z ministerstiev. Začali sa domové prehliadky.

24. február

Na poludnie sa začal generálny štrajk, na ktorom sa zúčastnilo okolo 2,5 milióna pracujúcich. Hoci pôvodne mal presadzovať sociálne a ekonomické požiadavky, prerástol do politickej podpory komunistov. Boli zatknutí ďalší funkcionári Národne socialistickej strany, ktorá odmietla vytvorenie akčného výboru a prestali vychádzať jej noviny Svobodné slovo. V Lidovej strane akčný výbor prevzal kontrolu nad denníkom Lidová demokracia, milície obsadili budovu sekretariátu sociálnej demokracie a Lidový dům. Pod týmto nátlakom sa strana rozhodla zúčastniť v budúcej Gottwaldovej vláde.

25. február

Bol zriadený Ústredný akčný výbor Národného frontu. Predstavitelia národných socialistov chceli rokovať s prezidentom, ale ten ich neprijal. Komunisti mu doručili návrh na vymenovanie novej vlády a zvolali demonštráciu na Václavskom námestí, ktorá sa v prípade odporu prezidenta mala presunúť na Hradčany. V pohotovosti bolo 6-tisíc ozbrojených členov ľudových milícií. O 16:30 prezident na stretnutí s Gottwaldom oznámil, že prijíma demisiu nekomunistických ministrov a súhlasí s jeho návrhom na doplnenie vlády. Večer prebehla prehliadka ozbrojených ľudových milícií a útvarov pohraničnej stráže. Jediným odporom proti komunistickému postupu bol pochod päťtisíc vysokoškolákov. Napriek odporu ľudových milícií sa im podarilo prejsť k Pražskému hradu, ale prezident ich neprijal a v nasledujúcich rokoch boli prenasledovaní. Vznikla prevažne komunistická druhá vláda Klementa Gottwalda.

10. marec

Na chodníku pred svojím bytom bol nájdený mŕtvý minister zahraničných vecí Jan Masaryk

11. marec

Národné zhromaždenie jednomyselne potvrdilo druhú Gottwaldovu vládu

9. mája

Prijatá nová ústava, vyhlasujúca Československo za „ľudovo-demokratickú“ republiku

30. mája

Voľby do Národného zhromaždenia sa konali s vynútenou účasťou a možnosťou voliť iba kandidátov komunistami ovládaného Národného frontu

2. júna

Zo zdravotných dôvodov odstúpil prezident Edvard Beneš

14. júna

Za prezidenta ČSR bol zvolený predseda KSČ a premiér Klement Gottwald. Predsedom vlády sa stal Antonín Zápotocký.

Pripraveným šťastie praje

V roku 2017 úspešne absolvovali elitný kurz Komando hneď dvaja príslušníci slovenských ozbrojených síl – zástupca veliteľa CIMIC zo Strediska CIMIC a PSYOPS v Martine nadporučík Peter Klučka a veliaci poddôstojník 1. mechanizovanej rotы mechanizovaného práporu Michalovce nadrotmajster Jaroslav Spišiak.

Jediný bojový kurz českej armády pre veliteľov malých jednotiek, ktorý možno náročnosťou porovnať s kurzami prežitia amerických Rangers, od prvého ročníka v roku 2005 pred nimi absolvovali len ďalší dvaja Slováci.

Keď ste sa po prvý raz dozvedeli o kurze Komando, vedeli ste si už vtedy predstaviť, že by ste ho absolvovali?

Npor. Klučka: Prvý raz som o kurze Komando počul v roku 2013 počas môjho pôsobenia v mechanizovanom prápore Levice. Do výberu išiel môj veliaci poddôstojník čaty, ktorý bol profesionálny športovec, no aj napriek tomu neuspel. Povedal som si, že to asi naozaj nebude iba obyčajný kurz, a tak som mal chuť skúsiť to.

Nrtm. Spišiak: Prvý raz to bolo pred pár rokmi a potom začiatkom každého roka, ale vzhľadom na iné služobné povinnosti to nešlo. No stále ma to lákalo.

Tohtoročná účasť bola vašou prvou?

Npor. Klučka: Na samotnom kurze som bol prvý raz. Kurzu však predchádza výber na Slovensku, niekoľko sústredení v Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine, výber v ČR a teoretická príprava. Skúšal som to už aj v roku 2016, bohužiaľ som vypadol na výbere v ČR pre stratu materiálu. Heslo Komanda však znie: Pripraveným šťastie praje.

Nrtm. Spišiak: Áno, podarilo sa to na prvý raz.

Čo všetko predchádzalo účasti na kurze, aká bola príprava?

Npor. Klučka: V dobrej kondícii sa snažím udržiavať neustále, takže v tejto oblasti som svoju prípravu veľmi nemenil. Do prípravy som zaradil beh s 15 kg batohom po príľahlých vrchoch okolia kasární v Podháji v Martine. V martinskej základni sme počas sústredení zopakovali činnosti, ktoré boli na výbere hodnotené. Aj tie, s ktorými sa vo svojej funkcii nestretávam pravidelne.

Nrtm. Spišiak: Českému výberu do kurzu predchádza slovenský, na ktorý sa kandidáti pripravujú sériou náročných sústredení.

nadporučík
Peter Klučka

nadrotmajster
Jaroslav Spišiak

Kurz KOMANDO:

Svojím obsahom sa sústreďenia usilujú čo najviac priblížiť podmienkam samotného kurzu. Príprava je dlhodobý proces, treba sa jej podriaďovať a obetovať jej svoj voľný čas. Na začiatku sme boli deväti, po slovenskom výbere sme zostali len dvaja a nasledoval náročný český výber.

Ktorý moment bol najkritickejší a prečo, ako ste ho zvládli?

Npor. Klučka: Prvá vec, ktorá nám počas kurzu dosť ubrala na morálke, bol fakt, že nám nefungovalo kúrenie v zrubе a nemali sme ako sušiť mokrý výstroj. Po jednej búrke nešla v celom tábore okrem kúrenia ani elektrina a voda. Vtedy som mal už všetky troje maskáče mokré po výsadku z vrtuľníka do vody alebo po celodennej činnosti na daždi v lese. Ráno som si obliekal mokré veci, teplota v zrubе bola rovnaká ako vonku. Ostávalo ešte 20 dní do konca kurzu a nevedel som si predstaviť, ako to vydržím. Postupne boli poruchy opravené. To už prišlo prvé komplexné cvičenie a v zrubе sme veľa nespávali. Neprijemné boli hodiny ležania na studenej zemi počas pozorovania objektu nepriateľa, čakani bez pohybu pred pascou alebo v noci v koncovom zhromaždisku.

Nrtm. Spišiak: Je ťažké vybrať jeden moment. Pre mňa ako príslušníka mechanizovanej rotы bolo veľa vecí nových a náročných. Napríklad výsadok z vrtuľníka do vody alebo zajatie. Neustála fyzická záťaž, nedostatok spánku a psychický tlak boli na dennom poriadku. Ale zbytočne sa nehovorí, že väčšina úspechu je v hlave. Vďaka motivácii sa to dalo zvládnuť. Pre mňa to bolo naplnenie očakávaní mojich kolegov a nadriadených, že to zvládnem. A slovenská vlajka, ktorá aj vďaka mne každý deň viala nad zrubovým táborom.

Čo všetko vám prebehlo hlavou, keď ste v krypte Národného pamätníka hrdinov heydrichiády na Resslovej ulici v Prahe preberali ocenenie?

Npor. Klučka: Bol som hrdý, že som dokázal kurz úspešne dokončiť a aj vďaka mne zahrala na tomto pietnom mieste slovenská hymna. Zároveň som bol rád, že môžem ten moment zdieľať s mojím veliteľom a tými, s ktorými som posledné týždne žil a nepretržite plnil úlohy. Je mi jasné, že ani takýto náročný kurz sa nemôže porovnávať s tým, čo museli v krypte prežívať československí parašutisti počas svojich posledných hodín v roku 1942. Odovzdávanie certifikátov a nášiviek Komando na takomto významnom mieste má nezabudnuteľnú atmosféru.

Nrtm. Spišiak: Že to stálo za všetko, čím sme si museli prejsť. A bol som hrdý, že som tam bol. Historický odkaz Gabčíka a jeho druhov sme naplnili aj tým, že kurz Komando Slováci úspešne absolvovali. A tie zimomriavky, keď na záver v krypte znela slovenská hymna, by som želan každému.

Text: Jozef Žiak

Foto: Hana Jurčová, Armáda ČR

- symbolicky nadväzuje na pôvodný výcvik jednotiek commandos z čias druhej svetovej vojny a na výcvik SOE (Special Operations Executive), ktorý absolvovali československí vojaci vo Veľkej Británii, spomedzi ktorých sa regrutovali výsadkári, operujúci na území Protektorátu Čechy a Morava
- usporadúva ho Úsek prípravy Komando Veliteľstva výcviku – Vojenská akadémia Vyškov vo vojenskom výcvikovom priestore Březina
- patrí medzi najnáročnejšie v AČR, ide o elitný, jediný bojový kurz určený pre veliteľov malých jednotiek, zaradených na služobné miesta, ktoré si vyžadujú rozvoj individuálnych veliteľských vedomostí, zručností a schopností
- spravidla ho absolvuje 15 percent prihlásených záujemcov
- prebieha v taktických situáciách a činnostiach blížiacich sa reálnym bojovým podmienkam
- prebieha pod psychickým a fyzickým tlakom, keď dochádza k previerke rozhodovacieho procesu, čo znamená, že cvičiaci musí dokázať pod tlakom boja a vypätia nielen riadiť sám seba, ale aj ostatných, ktorým v boji velí, lebo na jeho rozhodnutí budú závisieť životy jeho podriadených
- koná sa dva razy ročne, predchádza mu 12-dňové výberové konanie, samotný kurz má päťdňovú teoretickú časť (plánovací proces, ženiná príprava) a 26-dňovú praktickú časť – plánovací proces, bojové drily, taktické presuny, nácviky a realizácie pascí a prepádov, ostré trhanie, hádzanie ručných granátov, ostré strelby pod taktickým námetom, aeromobilné operácie a prekonávanie vodných prekážok
- od roku 2013 sa vyradenie absolventov koná v historickom priestore krypty Národného pamätníka heydrichiády na Resslovej ulici v Prahe
- V novembri 2017 bolo do výberového konania prijatých 51 uchádzačov. Z nich po dvoch týždňoch výberu postúpilo na kurz 21. Úspešne ho absolvovalo šesť príslušníkov 7. mechanizovanej brigády Hranice, šesť príslušníkov brigády rýchleho nasadenia Žatec a dvaja príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Najlepším absolventom sa stal príslušník 43. výsadkového práporu poručík Michal Matějů, ktorý získal legendárnu dýku FS jednotiek commandos.

Trumpov zákon o rozpočte

Americký prezident Donald Trump v decembri podpísal zákon špecifikujúci vojenský rozpočet na rok 2018. Pre potreby americkej armády má byť vyčlenených až 700 miliárd dolárov. Zákon sa zameriava okrem iného aj na zvýšenie plátov príslušníkov armády, posilnenie kontingentov všetkých druhov vojsk, ale i na zlepšenie kapacít protiraketovej obrany, modernizáciu bojových vozidiel a nákup ďalšej vojenskej techniky. Trump vo vyhlásení ocenil, že zákon podporili obe hlavné politické strany v Kongrese. Vyhlásil, že táto legislatíva predstavuje významný krok k prebudovaniu americkej armády a zabezpečeniu budúcnosti. Právny predpis predpokladá uvoľnenie 634 miliárd dolárov na bežnú agendu a ďalších približne 66 miliárd dolárov na zahraničné vojenské operácie, najmä proti džihádistickej organizácii Islamský štát a na misie v Afganistane, Iraku a Sýrii. Objem financií, s ktorými zákon počíta, o vyše 80 miliárd dolárov prekračuje aktuálny rozpočtový strop. O faktickom financovaní ozbrojených síl rozhodne Kongres. Najprv musí odhlasovať zrušenie zákona, ktorý platí šesť rokov a obmedzuje financovanie americkej armády na sumu 549 miliárd dolárov.

Japonsko posilňuje obranu

Japonská vláda rozhodla, že posilní svoju protiraketovú obranu aby eliminovala hrozbu, ktorú predstavuje možný útok Severnej Kórey, a zakúpi dva americké integrované systémy protivzdušnej obrany Aegis. Japonsko v súčasnosti disponuje dvojstupňovým systémom protiraketovej obrany. Prvú líniu obrany tvoria systémy Standard Missile-3 (SM-3) inštalované na torpédoborcoch Aegis, druhou sú mobilné raketové systémy Patriot Advanced Capability-3 (PAC-3) rozmiestnené na súši. Vládou objednané pozemné systémy Aegis by mali byť k dispozícii v roku 2023. Jeden má byť umiestnený na severovýchode krajiny v prefektúre Akita, druhý na západe krajiny v prefektúre Jamaguči. Podľa japonských médií by pokryli celé územie Japonska. Oba stoja odhadom približne 200 miliárd jenov (1,5 miliardy eur). Japonský konzervatívny premiér Šinzó Abe podporuje politiku amerického prezidenta Donalda Trumpa voči Severnej Kórei, podľa ktorého sú na stole všetky možnosti vrátane vojenských operácií. Abe chce zvýšiť tlak na KĽDR rozšírením spolupráce v bezpečnostnej oblasti a nákupom ďalšej vojenskej techniky pre japonskú armádu od Spojených štátov. Z tohto dôvodu rastie japonský vojenský rozpočet už niekoľko rokov.

Foto: TASR

Moskva bude testovať

Ruské Raketové vojská strategického určenia (RVSN) plánujú v roku 2018 otestovať 12 medzikontinentálnych balistických rakiet. Vlni vykonali päť testov medzikontinentálnych balistických rakiet. Od založenia strategických raketových síl 17. decembra 1959 bolo vyskúšaných viac ako 5 000 rakiet, pričom 500 testov sa uskutočnilo počas vojenských cvičení. Strategické raketové sily majú približne 400 zariadení na odpaľovanie medzikontinentálnych balistických rakiet.

Zbeh mal protilátky

Severokórejský vojak, ktorý v decembri zbehol do Južnej Kórey, mal vo svojom krvnom obehú protilátky proti antraxu. Južnokórejské úrady potvrdili, že bol buď vystavený antraxu, alebo ním infikovaný a stal sa voči nemu imúnym. Pchjongjang podozrievajú z vývoja biologických zbraní odvtedy, čo severokórejský režim v roku 2015 predstavil činnosť svojho biotechnologického výskumného ústavu. Nález protilátok vyvolal napätie v Soule, južnokórejská armáda nemá k dispozícii vakcínu proti antraxu.

Duma schválila prenájom

Horná komora ruského parlamentu Rada federácie schválila 26. decembra predĺženie nájmu námornej základne v sýrskom prístave Tartús na ďalších 49 rokov. Hoci Vladimir Putin vydal nedávno pokyn na čiastočný odsun ruských vojakov, Rusko je odhodlané ponechať si v Sýrii vojenské jednotky. Dohoda umožní Rusku ponechať si tam vojnové lode. Rusko si v Sýrii okrem námornej základne v Tartúse udrží aj leteckú základňu Humajmím v provincii Lázikija.

Švédsko obnoví regiment

Švédsko zriadi prvý nový vojenský pluk od druhej svetovej vojny. Pôjde o jednotku 350 mužov so sídlom na ostrove Gotland v Baltskom mori. Nasadená bude počas roka 2018 do Visby, hlavného mesta strategicky významného ostrova. Regiment obnoví vojenskú prítomnosť Švédska na turistami vyhľadávanom ostrove s 58 000 obyvateľmi, kde pôsobil už v roku 1886. Základňu na ostrove zrušili v roku 2005.

Ruskí žoldnieri v Sýrii

Od roku 2015 bojovalo v Sýrii v radoch súkromnej bezpečnostnej služby známej ako Wagner približne 3 000 ruských občanov. Informovala o tom agentúra AP s odvolaním na petrohradský internetový denník Fontanka. Podľa oficiálnych informácií ruského ministerstva obrany padlo v Sýrii 41 príslušníkov ruských ozbrojených síl. Fontanka však uvádza, že na sýrskych bojiskách zahynulo aj 73 ruských členov súkromných bezpečnostných služieb.

Investujú do ľudí

V roku 2018 bude pokračovať úprava miezd príslušníkov maďarských ozbrojených síl. Vojakom v rámci programu ich kariérneho postupu majú v priebehu štyroch rokov stúpnuť platy v priemere o 150 percent. V zmysle rozhodnutia vlády stúpili platy vojakov od 1. januára o päť percent, od roku 2010 o vyše 70 percent. V priemere ide o nárast vo výške 454 eur v hrubom. Armáda v tomto roku z ročného rozpočtu 1,39 miliardy eur vyčlení 324 miliónov aj na obnovu kasární, modernizáciu a nákup techniky.

Rozsah útokov na deti žijúce v zónach ozbrojených konfliktov vo svete dosiahol vlani šokujúcu úroveň. Uviedol to 28. decembra Detský fond OSN (UNICEF), z vyhlásenia ktorého citovala agentúra DPA. Útoky na deti predstavujú flagrantné nerešpektovanie medzinárodného práva, ktoré chráni tých najbezbrannejších, píše organizácia vo vyhlásení.

UNICEF: Rozsah útokov na deti v konfliktných zónach dosiahol šokujúcu úroveň

Kto ochráni bezbranných?

„**D**eti sú vystavované útokom a brutálnemu násiliu vo svojich domovoch, v školách a na ihriskách,“ upozornil riaditeľ UNICEF pre krízové situácie Manuel Fontaine. Podľa neho sa svet s takouto brutalitou nesmie zmieriť a považovať ju za normálny stav.

Deti, ktoré sa stali terčom útokov v zónach konfliktov po celom svete, sa používajú ako ľudské štíty, zabíjajú ich, zmrzačujú a verbujú za bojovníkov. Znásilňovanie, manželstvá z donútenia, únosy a zotročovanie sa stali bežnými praktikami od Sýrie cez Jemen až po Nigériu a Mjanmarsko, upozorňuje správa UNICEF.

Milióny ďalších detí sa stali nepriamymi obeťami týchto konfliktov – trpia podvýživou, chorobami a psychickými traumami, nemajú vinou bojov prístup k potravinám, vode či k zdravotným a hygienickým potrebám.

Správa uvádza rôzne alarmujúce štatistiky vrátane toho, že v regióne Kasai v Konžskej demokratickej republike násilie vyhnalo z domovov už 850 000 detí; akútnou podvýživou tam trpia približne 350 000 detí. Agentúra DPA pripomína, že v bojoch v Jemene zahynulo alebo bolo zranených najmenej 5 000 detí s tým, že aktuálne čísla sa môžu ešte zvýšiť. Zároveň tu humanitárnu pomoc potrebuje viac ako jedenásť miliónov detí.

Nemilosrdná Uganda

Kruté masakre, ktoré zapríčinili príslušníci Armády božieho odporu (LRA), priniesli ľuďom zo severnej Ugandy roky utrpenia. Povstalci uniesli desiatky tisíc detí, zničili im detstvo a rozbili tamojšie komunity, všima si agentúra AP.

V súčasnosti, keď už boje utíchli, bývalí detskí vojaci pomáhajú deťom s podobným osudom prostredníctvom muzikoterapie – v rámci podpornej skupiny pre obnovu a rozvoj (YOLRED). Táto skupina vznikla vlani za podpory dvoch neziskových organizá-

cí – Goldin Institute z USA a Arigatou International z japonského Tokia. YOLRED zoskupuje približne 240 ľudí, z ktorých viac než polovicu ozbrojenci LRA v minulosti zneužívali na boj. V súčasnosti v rámci tejto podpornej skupiny bývalí detskí vojaci skladajú a spievajú piesne založené na ich životných skúsenostiach.

Skupina povstalcov, vedená zločincom Josephom Konym, terorizovala región počas 90. rokov minulého a začiatkom tohto storočia. Okrem zneužívania detí ako vojakov sa stala neslávne známou zmrzačovaním civilného obyvateľstva, masakrami či sexuálnym zotročovaním. Medzi obeťami ich zverstiev bolo podľa Detského fondu OSN viac než 25 000 detí.

Míny zabíjajú deti

Približne 220 000 detí na východe Ukrajiny je vystavených hrozbe zabitia alebo zmrzačenia armádnymi výbušninami. Ide o jednu z najviac mínami zamorených oblastí na svete, vyhlásil Detský fond OSN. Od januára 2017 si pozemné míny a nevybuchnutá munícia priemerne vyžiadali jednu detskú obeť týždenne pozdĺž 500 kilometrov dlhého pásma, kde ukrajinské vládne sily bojujú proti Ruskom podporovaným separatistom. V tejto tridsať kilometrov širokej zóne žije podľa UNICEF 220 000 detí. K väčšine incidentov prichádza vtedy, keď deti zdvihnú zo zeme nevybuchnuté ručné granáty alebo rozbúšky.

„Všetky strany zúčastnené na tomto konflikte musia okamžite ukončiť používanie týchto hrozných zbraní, ktoré zamorili komunity a vystavili deti stálemu nebezpečenstvu zranenia a smrti,“ uviedla predstaviteľka UNICEF pre Ukrajinu Giovanna Barberisová.

Celosvetovo tvoria deti zhruba 40 percent všetkých obetí mín a iného vojenského arzenálu, tvrdí Medzinárodné hnutie za zákaz pozemných mín ICBL.

Text a foto: TASR

Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie,
generálny riaditeľ sekcie modernizácie a
infraštruktúry generálmajor Daniel Zmeko:

Modernizácia komplexne

Daniel Zmeko slúžil na rôznych veliteľských pozíciách v útvaroch ozbrojených síl od svojich poručíckych čias až po dosiahnutie prvej generálskej hviezdy – a o to viac aj jemu osobne záleží na modernizácii ozbrojených síl (OS), ktorá je predmetom nášho rozhovoru.

Aká bola situácia v oblasti modernizácie pri vašom nástupe do funkcie?

Do funkcie som nastúpil 1. februára 2017 a hneď pri nástupe som si uvedomil, že úloha, ktorú dostávam, nie je jednoduchá. Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl s výhľadom do roku 2030, ktorý bol schválený v druhej polovici roka 2017, bol len v procese tvorby. Čo bolo dôležité – vedenie ministerstva obrany sa naozaj začalo seriózne zaoberať veľmi rozsiahlou komplexnou modernizáciou. Takou, ktorá smeruje k dosiahnutiu spôsobilosti v súlade s požiadavkami Aliancie, ako aj s našimi vlastnými potrebami. Ak sa v predchádzajúcich obdobiach dali modernizačné programy počítať na prstoch jednej ruky, momentálne ich od roku 2017 až do 2020 budeme riešiť desiatky. Nehovorím, že budú finalizované hneď zajtra, ale podpora vedenia rezortu a vyšší objem finančných zdrojov na modernizáciu nám otvárajú dvere k novým, moderným spôsobom. Nezačínali sme na zelenej lúke, bolo už rozrobených viacero projektov z minulého obdobia, na ktoré sme so všetkými ich zložitostami nadviazali. No naše ambície v oblasti modernizácie sú podstatne rozsiahlejšie.

Aké ťažiskové kroky bolo treba prijať?

Zamerali sme sa na dve základné oblasti. Prvou bolo plnenie úloh obrany vlastného štátu a záväzkov Slovenskej republiky voči EÚ a NATO a s tým spojená obmena zastaranej techniky za novú, spĺňajúcu aktuálne požiadavky na taktické a operačné spôsobilosti. Druhou bolo odstránenie nevyhovujúceho stavu niektorých spôsobilostí ozbrojených síl. Je zapríčinený používaním techniky, na udržanie spôsobilosti ktorej má dosah súčasná geopolitická situácia. Týka sa to predovšetkým dodávok náhradných dielcov, ktorých ob-

staranie je blokové uplatňovaním politicko-ekonomických sankcií voči niektorým krajinám.

Hovorme konkrétnejšie, najskôr o vzdušných silách.

Tu sa úlohy odvíjajú od aktuálne prevádzkovaného leteckého parku až po podporne systémy. Týka sa to aj hľadania riešení pre protivzdušnú obranu a radarové systémy. Úzko to súvisí aj s našim záväzkom v oblasti NATINADS, našim príspevkom do spoločnej obrany vzdušného priestoru. Pokračujeme v obmene techniky do vrtuľníkového krídla Prešov, kde sme v minulom roku odovzdali do používania prvé dva vrtuľníky UH-60 Black Hawk a tohto roku odovzdáme ďalšie dva. Pokračuje aj obmena taktického dopravného letectva dopravného krídla Kuchyňa, kde v minulom roku pristálo na Slovensku prvé lietadlo C-27J Spartan a na jar tohto roka očakávame druhý stroj.

Vo verejnosti rezonovala aj možná obmena stíhacích lietadiel MiG-29.

Ponuky, ktoré som našiel na stole, boli vo veľmi hrubých kontúrach. V žiadnom prípade neboli v štádiu na uzatvorenie akéhokoľvek zmluvného vzťahu. Na základe analýz a skúseností získaných v rámci viacerých rokovaní sme navrhli ministrovi obrany, aby odložil návrh obmeny stíhacieho letectva pre slovenskú vládu na rok 2018. Išlo v zásade o dve veci. V pôvodných úvahách sa hovorilo len o možnostiach lietadiel s bojovým potenciálom vzduch-vzduch. My sme však pri predchádzajúcich reorganizáciách prišli o spôsobilosť vzduch-zem, ku ktorej by sme sa radi vrátili. Vzdušné sily musia mať totiž aj spôsobilosť podpory pozemných síl. Tento nový postoj bolo treba analyzovať – a to si vyžiadalo určitý čas. Okrem toho sa

získalo viac času na dosiahnutie výhodnejších ekonomických podmienok obstarávania. Brali sme pri tom na zreteľ, že súčasné MiG-y majú zabezpečený servis do novembra 2019. Priznávam, doteraz bolo problémom najmä množstvo neopravených motorov z predchádzajúceho obdobia. Tu sme však prijali zásadné opatrenia, lietadlá a hlavne spomínané motory sú na repasáciách či opravách a vďaka tomu by sa v roku 2018 mala prevádzkyschopnosť MiG-ov podstatne zvýšiť. Nespochybňujem skutočnosť, že táto technika musí byť vymenená. Treba si ale uvedomiť, že taká výrazná zmena nie je len o výmene lietadiel, ale aj logistickom zabezpečení, príprave pilotov a pozemného personálu. V neposlednom rade ide aj o prestavbu infraštruktúry.

Aké sú ciele modernizácie techniky pozemných síl?

Pozemné sily boli od vzniku OS SR v oblasti modernizácie silne zanedbávané a prakticky všetka ťažisková výzbroj nám ostala spred roku 1989. To, čo sa parciálne nakúpilo, nezvýšilo zásadným spôsobom spôsobilosti. Preto je toho veľa. Potrebujeme modernizovať palebné systémy – či už bojových vozidiel, alebo tankov. Je nevyhnutné získať vyššiu mieru mobility a moderné komunikačné informačné systémy kompatibilné s Alianciou. Pozemné vojsko potrebuje získať vyššiu mieru ochrany síl. To znamená modernizovať alebo obmeniť súčasnú obrnenú techniku. Prvou lastovičkou je modernizačný program vozidiel 8x8, ktoré by mali vymeniť už zastarané vozidlá BVP-1. Druhou, vďaka ktorej sa zlepší podpora novorozvíjajúcich spôsobilostí a mobility OS SR, budú vozidlá 4x4. Tie by mali ísť predovšetkým k motorizovanému práporu, práporu ISTAR a do ďalších špecializovaných jednotiek. Musíme sa zaoberať aj obmenou pásovej techniky a tankov. V oblasti delostrelectva chceme ešte tento rok spustiť projekt doplnenia o nové 155 mm samohybné kanónové húfnice ZUZANA 2. K nim rozšírime škálu munície o osvetľovaciu, dymovú alebo presne navádzanú. Na zabezpečenie prepravných kapacít logistiky chystáme projekty akvizície malého, stredného a ťažkého nákladného automobilu. Zásadná výmena pásovej platformy sa bude odvíjať od našich ekonomických možností po ukončení procesu obmeny BOV 8x8.

Ráta sa aj s modernizáciou starších strojov?

Vzhľadom na finančné možnosti sme spustili modernizáciu prieskumného bojového vozidla pechoty Svatava (BVPSv) a ďalších BVP ako medzičlánok pred ich úplnou obmenou. V rámci tejto modernizácie bolo v minulom roku zmodernizovaných 18 kusov BVPSv. Túto techniku sme vybavili novou vežou TURRA 30 a novými komunikačno-informačnými systémami. V tomto

„Za takmer tri desaťročia v uniforme veľmi dobre viem, pri akých zbraňových systémoch moji kolegovia slúžili a slúžia – a kde je svet.“

procesu chceme pokračovať aj v tomto roku na ďalších strojoch.

A čo výstroj a výzbroj jednotlivca?

V roku 2017 sme urobili podstatný krok v tom, že sme v rezorte začali pracovať na projekte výstroja a výzbroje jednotlivca. V jeho rámci chceme zladíť všetky prvky – od ošatenia vojaka cez komunikačné prístroje, prístroje nočného videnia, balistickú ochranu, ochranu proti zbraňam hromadného ničenia, komunikačné prístroje, prístroje nočného videnia až po osobné ručné zbrane. Výsledky hĺbkovej analýzy by sme mali mať v treťom štvrtroku 2018. Máme záujem aktívne sa zúčastňovať na práci skupiny NATO NAAG Dismounted soldier system, ktorá sa venuje kompatibilitě výstroja a výzbroje jednotlivca. Výstupy tejto pracovnej skupiny nám istotne pomôžu pri hľadaní vhodných riešení pri zvyšovaní kvality výstroja a výzbroje jednotlivca.

Kde vidíte najvýraznejšie možné prieniky a benefity spolupráce s domácim zbrojárskeým priemyslom?

Sme viazaní Programovým vyhlásením vlády: pri modernizácii OS máme poskytnúť maximálny možný priestor domácejmu priemyslu. Takýto cieľ by však mal byť logickým výsledkom akéhokoľvek rozhodovacieho procesu. Veď v prípade hocakej rozsiahlejšej krízy len to, čo máte doma,

vám môže zabezpečiť komplexnosť dodávok a podporu od krízových období až po vedenie vojnových operácií. Snažíme sa preto, aby na každom modernizačnom programe, kde je to pre obe strany výhodné, maximálnym spôsobom participoval slovenský obranný priemysel. Samozrejme, len v prípade, ak ponúkne techniky a technologicky moderné, ekonomicky únosné a pre ozbrojené sily vyhovujúce riešenia. Myslím si, že projekt 8×8, pri ktorom by sa podstatná časť vozidla vyrábala, udržiavala aj modernizovala na území Slovenskej republiky, je príkladom, akou cestou by sme mali v budúcnosti pri modernizácii ísť.

Výskum a vývoj v oblasti obrany bol u nás v minulom období dosť výrazne tlmený. Môže s modernizáciou dôjsť k jeho oživeniu?

Už teraz sa o to snažíme. V roku 2017 rezort podporil cestou výzvy v oblasti vývoja aj mimorezortné hospodárske subjekty. Na výskumné úlohy boli pridelené dotácie vo výške takmer 300 000 €. Podporili sme tiež výskum a vývoj na našej Akadémii ozbrojených síl, a to vo výške viac ako 100 000 €. Prvé výsledky očakávame v druhej polovici roka, keď nám subjekty na základe riadne podpísaných zmlúv budú dokladovať, aký progres dosiahli. Už teraz sa v oblasti výskumu a vývoja môžeme ako Slovensko pochváliť, že sme jednou z dvoch krajín bývalého východného blo-

ku, ktoré získali vedúcu pozíciu v jednom z vývojových programov PESCO. Budeme riešiť projekt EUROARTILLERY, ktorý sa týka delostrelectva. Národné výdavky na obranný výskum chceme postupne zvyšovať. Veľký priestor pre slovenských výskumníkov však vidíme nielen na domácej pôde, ale aj v projektoch a iniciatívach Európskej únie a NATO.

Modernizačné kroky rezortu registruje aj verejnosť.

Je to prirodzené a dobré, no niekedy aj účelovo negativistické. Kolektív sekcie modernizácie, ktorý vediem, presadzuje a ministrom obrany predkladá návrhy riešení v súlade s požiadavkami OS SR, platnou legislatívou a ekonomickými možnosťami. Našou snahou je kvalitná a technologicky vyspelá technika. Spochybniť sa dá čokoľvek, ale som presvedčený, že výsledky novej techniky, ktorú preveria vojskové skúšky, budú reálnou odpoveďou pre všetkých. Za takmer tri desaťročia v uniforme veľmi dobre viem, pri akých zbraňových systémoch moji kolegovia slúžili a slúžia – a kde je svet. Teraz je tu šanca mať modernú techniku s výrazným podielom slovenskej vedy, výskumu aj priemyslu, ktorá by bola vďaka jej zavedeniu konkurencieschopnejšia aj v medzinárodnom prostredí.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Štvrtstoročie mierotvorcov

Od prvého dňa existencie samostatnej Slovenskej republiky sa vtedajšia Armáda SR zapájala do posilňovania medzinárodnej bezpečnosti v rámci zahraničných misií a operácií. Táto účasť znamenala pre mladý štát okrem iného aj obrovský prínos pri etablovaní sa v medzinárodnom prostredí.

V januári 2018 pôsobilo v šiestich operáciách 257 slovenských profesionálnych vojakov. Slovenskej republike sa podarilo naplniť zámer podieľať sa aspoň po jednej

dôležitej misii v rámci NATO, Európskej únie a OSN.

V druhej polovici januára slúžilo 34 vojakov v aliančnej operácii Resolute Support v Afganistane. V druhej operácii pod vedením NATO, teda v Irackej podpore (anglicky NATO Training and Capability Building in Iraq - NTCB-I), slúžilo 15 Slovákov do decembra a ďalšia rotácia bude vyslaná v najbližšom období. Pod vedením OSN v misii UNFICYP na Cypre pôsobí 169 vojakov OS SR. No a v operácii Európskej únie ALTHEA

v Bosne a Hercegovine ich slúži 42. V operácii EU SOPHIA pôsobí ďalších 10 vojenských policajtov. Slovensko v súčasnosti obsadzuje dvoma vojakmi aj pozorovateľskú misiu UNTSO v Sýrii. Jedného vojaka máme v štábe NATO v Bosne a Hercegovine. Spolu to k 24. januáru bolo 257 mierotvorcov, z nich sú dve ženy.

Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky do konca roka 2017 pôsobilo v 35 operáciách medzinárodného krízového manažmentu 18 049 príslušníkov OS SR, z toho 495 žien.

Chorvátsko, Bosna a Hercegovina

V misii UNPROFOR pokračovali v činnosti od prvého dňa samostatného štátu aj slovenskí vojaci, predtým príslušníci federálnej jednotky. V dňoch 1. a 2. mája 1993 odchádzali zo Slovenska smerom na Balkán prvé dve vlakové súpravy s vojakmi už samostatného ženijného práporu. Spolu 418 vojakov sa podieľalo na odminovaní, rekonštrukcii mostov či opravách ciest na vyše 30 miestach v Chorvátsku i Bosne a Hercegovine. Prápor krátko pôsobil aj v prospech operácie krajín Aliancie IFOR.

Od roku 1996 pokračoval približne 600-členný slovenský ženijný prápor vo svojej práci v Chorvátsku v misii UNTAES. Do roku 1998 odminoval cesty, dvory rodinných usadlostí či polia, sprejzdňoval komunikácie, staval mosty. Slovenskí dôstojníci už zaujali aj dôležité pozície v rámci medzinárodného veliteľstva misie.

V MODRÝCH FARBÁCH OSN

Sýria

Slovenská rota začala pôsobiť na Golanských výšinách v máji 1998. Na Golanské výšiny do misie UNDOF vyslala Armáda SR 97 vojakov, z ktorých 87 vytvorilo 3. rotu rakúskeho práporu. Ďalší pôsobili na medzinárodných veliteľstvách. Plnili predovšetkým hliadkovacie úlohy. Činnosť v misii UNDOF ukončili OS SR v roku 2008.

Eritrea

Do misie UNMEE na rozhraní rokov 2000/2001 vycestoval 200-členný kontingent ženistov. Do júla 2004 mal v Eritrei za úlohu najmä ručné a strojové odminovanie, ako aj ďalšie ženijné-technické práce. V ťažkých klimatických podmienkach preverili kvalitné slovenské odminovacie komplety Božena, Belarty a odminovací tank KMT-7.

Cyprus

Prvý slovenský 274-členný kontingent vycestoval do misie UNFICYP v apríli a v máji 2001. Slovenská jednotka sa tu po prvý raz stala jedným z vedúcich národov misie (popri Britoch a Argentínčanoch). Slováci sú zodpovední za Sektor 4 s veliteľstvom vo Famaguste. Súčasťou sektoru sú aj vojaci Maďarska, Srbska a Ukrajiny. Podieľajú sa aj na činnosti hlavného veliteľstva misie v Nikózií.

Slovenskí vojaci slúžili aj v nasledujúcich pozorovateľských misiách OSN: UNAVEM I, II, III, Angola (1993 až 1998), UN-SOM I, Somálsko (1993), UNOMIL, Libéria (1993 – 1994), UNOMUR, Uganda a Rwanda (1993), UNAMIR, Rwanda (1994), UNAMSIL, Sierra Leone (1999 – 2005), UNGCI, Irak (1992 – 1993, 2000 – 2003), UNTSO, Izrael, Libanon, Sýria (1998 – do súčasnosti)

V rámci belgickej poľnej vojenskej nemocnice Role 2 v libanonskom Tibnine malo Slovensko od marca do júla 2007 v misii UN-FIL v rámci dvoch desaťtýždňových rotácií vždy po jednom šesťčlennom chirurgickom tíme.

Východný Timor

V júli 2001 vycestoval do misie UNTAET/UNMISSET 38-členný tím slovenských vojenských zdravotníkov. Vojenská poľná nemocnica pôsobila do júna 2003 v mimoriadne náročných klimatických aj humanitárnych podmienkach a okrem vojakov misie chirurgický tím pomáhal aj miestnym obyvateľom.

Libanon

SILA EURÓPSKEJ ÚNIE

Macedónsko

V marci 2003 prevzala EÚ od Severoatlantickej aliancie úlohy v misii Concordia vo vtedy občianskymi nepokojmi sužovanom Macedónsku. Jej súčasťou bol trištvrte roka aj jeden príslušník OS SR.

Slováci pôsobili aj v bielych uniformách pozorovateľov monitorovacej misie ECMM a EUMM v krajinách bývalej Juhoslávie od roku 1993 ďalších 15 rokov. V roku 2006 pôsobili v sudánskej oblasti Darfúr viac ako pol roka dvaja slovenskí vojenski pozorovatelia ako súčasť misie EÚ pod názvom AMIS II. Jeden slovenský profesionálny vojak pôsobil v roku 2014 v rámci operácie EUFOR RCA, ktorá bola zameraná na obnovu bezpečnosti v Stredoafrickej republike. Slúžil na operačnom veliteľstve operácie v gréckej Larisse.

Mali

V tréningovej misii EUTM v africkom Mali pôsobili v jednej polročnej rotácii dvaja Slováci od marca 2016.

Bosna a Hercegovina

Súčasťou operácie ALTHEA, ktorá je zriadená pod zástavou EÚ, sú slovenskí vojaci od januára 2006. Pôvodne medzi ich hlavné úlohy patrila dozorná a strážna služba. Od februára do júna 2009 pôsobila v operácii slovenská vrtuľníková jednotka. Od roku 2011 OS SR prevzali zodpovednosť za tri styčné a pozorovacie tímy. SR je od 1. septembra 2012 v zlúčenom Koordinačnom centre pre styčné a pozorovacie tímy vedúcou krajinou.

Stredozemné more

Cieľom operácie EUNAVFOR MED Sophia je vyvinúť na juhu Stredomoria úsilie na identifikáciu a zaistenie plavidiel rôznych pašeráckych a prevádzackých skupín, ktoré sa podieľajú najmä na nelegálnej preprave utečencov do EÚ. Slovenská republika sa svojou účasťou prvý raz zapojila aj do námornej operácie a desiatka príslušníkov Vojenskej polície v nej pôsobí od augusta 2017.

Kontrola dodržiavania ľudských práv a prímeria bola hlavnou úlohou misie Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe pod názvom Kosovo Verification Mission po tom, čo sa z provincie stiahla v roku 1999 armáda vtedajšej Juhoslávie. V rokoch 1999 až 2001 pôsobilo v misii šesť slovenských vojakov.

Kosovo

NASADENIA V OBSE

Moldavsko

V rokoch 1988 až 2002 sa vždy aj jeden slovenský dôstojník podieľal na vytváraní podmienok na vyriešenie vnútorných problémov v krajine a kontrole odsunu ruských vojsk.

Gruzínsko

Úlohou misie bola kontrola dodržiavania prímeria a pomoc pri vytváraní dohody medzi znepriatelenými stranami. Slovensko vysielalo od roku 2000 do roku 2017 do Gruzínska po jednom vojakovi, aktuálne je naša pozícia neobsadená.

Kuvajt

V rámci koalície operácie Trvalá sloboda bola na prelome februára a marca 2003 vyslaná do Kuvajtu 75-členná rota rádiologickej, chemickej a biologickej ochrany, aby po útoku koalíčných síl na Irak monitorovala situáciu. Začiatkom leta bola stiahnutá.

KOALIČNÉ OPERÁCIE

Afganistan

V rámci Trvalej slobody sa pol stovky slovenských ženistov podieľalo na rekonštrukcii leteckej základne Bagram od roku 2002. V roku 2005 boli prepodriadení do misie ISAF pod velením NATO.

Irak

Od roku 2003 do roku 2007 mala naša jednotka v misii Iracká sloboda priemerne 100 vojakov. Odmiňovali, budovali opevnenia táborov a vykonávali množstvo ďalších ženijných činností.

V JEDNOTKÁCH NATO

Bosna a Hercegovina

Prvý raz pôsobila desiatka slovenských dôstojníkov v SFOR od leta 1998 vo veľkých štruktúrach operácie. V auguste 2002 Slovensko vyslalo po prvý raz práve do tejto operácie svoje vzdušné sily – dva vrtuľníky Mi-17 spolu s 21-členným tímom. V roku 2004 operácia odovzdala svoje kompetencie misii ALTHEA pod vedením EÚ. V Sarajeve ešte ostalo veliteľstvo Aliancie (NATO Headquarters Sarajevo), v rámci ktorého dodnes pôsobí jeden slovenský dôstojník.

V JEDNOTKÁCH NATO

Albánsko

40-členná ženijná jednotka vycestovala do operácie AFOR v júli 1999. Jej základnou úlohou bolo budovanie a údržba ubytovacích zariadení a komunikácií. Začiatkom septembra 1999 jednotku prepodriadili do operácie KFOR.

Prvých 15 slovenských špecialistov v oblasti odminovania sa v novembri 2017 presunulo do Iraku, kde začali pripravovať inštruktorov irackých bezpečnostných síl v oblasti odminovania v rámci aktivity NATO Training and Capacity Building in Iraq (NTCB-I). Príslušníci OS SR budú pôsobiť v Iraku aj v ďalších výcvikových oblastiach, no iba ako inštruktori v tzv. nebojových aktivitách.

Irak

Kosovo

V KFOR od septembra 1999 Slováci najskôr vykonávali ženijnú činnosť. Pôsobili v spoločnom rakúsko-švajčiarsko-slovenskom prápore na základni v Suvej Reke na juhu Kosova. Od februára 2002 takmer 400 českých a 100 slovenských vojakov vytvorilo spoločný prápor s veliteľstvom na základni Šajkovac. Hlavnou úlohou bolo hliadkovanie v priestore zodpovednosti. V roku 2005 spoločný prápor ukončil činnosť, no Slováci aj Česi v Kosove naďalej spolupracovali. Posledných 140 Slovákov bolo z operácie KFOR stiahnutých v novembri 2010. V období od decembra 2007 do júna 2008 pôsobila v operácii slovenská vrtuľníková jednotka.

Afganistan

Na medzinárodnom letisku KAIA v Kábule pôsobilo v rámci operácie ISAF od mája 2004 spolu 17 slovenských vojakov. Ďalších 40 ženistov OS SR, ktorí dovtedy pôsobili v koalícnej operácii Trvalá sloboda, sa včlenilo do operácie ISAF v decembri 2005 a z Bagramu sa presunuli do Kábulu. Ženijná činnosť bola postupne utlmená a Slováci sa začali zapájať do činnosti provinčných rekonštrukčných tímov, zúčastňovali sa na ochrane a strážení, vyslali do ISAF zdravotnícky tím, vojenských policajtov, podieľali sa na výcviku Afganských národných bezpečnostných síl, likvidácii nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných prostriedkov či mentoringu špeciálnych jednotiek. Ženisti pôsobili po presune z Kábulu najmä na základni Kandahar, kde boli spoločne so strážnymi jednotkami. Tie plnili úlohy aj v Tarin Kowte a Deh Rawoode. Najvyššiu pozíciu spomedzi Slovákov zastával brigádny generál Pavel Macko. Od augusta 2007 do februára 2008 pôsobil na Hlavnom veliteľstve operácie ISAF v Kábule vo funkcii náčelníka štábu koordinácie a riadenia operácií (CJ3) ISAF. Do Afganistanu bol vyslaný počas svojho pôsobenia v štruktúrach Aliancie. Operácia ISAF ukončila svoju činnosť k 31. 12. 2014 a v operácii sa vystriedalo 3 592 slovenských vojakov, z toho 18 žien.

Nebojová výcviková operácia **Resolute Support** začala v Afganistane svoju činnosť od januára 2015. Jej hlavným cieľom je mentorská podpora budovania a rozvoja spôsobilostí Afganských národných bezpečnostných síl. Slováci pôsobia v RS od jej vzniku s mandátom do 66 vojakov. Aktuálne je ich nasadených 38, pričom ťažisko činnosti spočíva v poradenstve v prospech rozvoja spôsobilostí špeciálnych síl. Tieto úlohy plní najmä 22 príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka zo Žiliny. Ďalší pôsobili či pôsobia na hlavnom veliteľstve RS v Kábule v rámci národného podporného prvku alebo v medzinárodných vojenských nemocniciach.

Ktoré misie či operácie vnímate za ostatné štvrtstoročie ako prelomové?

Každá operácia, do ktorej OS SR prispievali, bola najmä v rámci prvej rotácie mimoriadne náročná na výber personálu a jeho prípravu na nasadenie v novom prostredí. O to viac, ak bolo treba zabezpečiť aj transport väčšieho množstva techniky – a to na veľkú vzdialenosť. V tomto smere spomeniem napríklad misiu UNMEE v severovýchodnej Afrike či koalíčnú operáciu Trvalá sloboda v Afganistane. Ako prelomovú vnímam aj operáciu ISAF v Afganistane – a to nielen z hľadiska zložitosti či bezpečnosti operačného priestoru, ale tiež mimoriadnej logistickej náročnosti pri zabezpečení nášho kontingentu. Z pohľadu aktuálne nových spôsobov je výnimočná operácia EUNAVFOR

„Ako prelomovú

vnímam operáciu

ISAF v Afganistane

nielen z hľadiska

zložitosti či

bezpečnosti

operačného

priestoru, ale

tiež mimoriadnej

logistickej

náročnosti.“

MED Sophia v Stredozemnom mori, kde sme prvýkrát nasadili personál pôsobiaci na bojovej fregate. Všetci vojaci, ktorí našich kolegov na nasadenie do operácií MKM pripravovali či pripravujú, ako aj ich samotní účastníci, si zaslúžia úctu a poďakovanie.

Čo sa v ostatnom období podarilo pre našich mierotvorcov zabezpečiť v oblasti výstroja alebo techniky?

V oblasti výstroja došlo k modernizácii, no zároveň treba povedať, že sa dlhodobo boríme s nedostatkom niektorých druhov materiálu. Snažíme sa o nápravu, ide o systémové kroky, verím, že situáciu zlepšíme. V oblasti technického zabezpečenia môžem napríklad spomenúť, že od konca minulého roka majú naši vojaci v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine dvanásť nových vozidiel Land Rover Discovery.

Darí sa aplikovať skúsenosti z misií a operácií do výcvikového procesu?

Jednoznačne áno, skúsenosti z MKM si vojaci prinášajú domov a využívajú ich pri plnení úloh a výcviku vo svojich útvaroch.

Zaslúžia si pod'akovanie a úctu

Nasadenie slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu (MKM) riadi na Generálnom štábe OS SR Strategické centrum krízového manažmentu. S jeho veliteľom plukovníkom gšt.

Jánom Bujňákom sme sa preto rozprávali o niektorých aspektoch našej účasti v MKM v minulosti a dnes.

Ako by ste porovnali nasadenie našich vojakov v operáciách MKM pred 25 rokmi a v súčasnosti?

V počiatku samostatnosti SR sme neboli členmi medzinárodných bezpečnostných štruktúr a takpovediac vo všetkom sme sa museli spoľahnúť sami na seba. Mali sme mizivé skúsenosti vo výbere, príprave, nasadzovaní a udržaní personálu v zahraničnom prostredí. Preto bola vytvorená Výcviková základňa mierových

síl OSN v Nitre, ktorá odvieďla vynikajúcu prácu. Na druhej strane v oblasti logistiky a materiálového zabezpečenia bola pred 25 rokmi vtedajšia Armáda SR vybavená na tú dobu nie až tak morálne a fyzicky zastaranou technikou. Tiež disponovala dostatočnými zdrojmi materiálu, ktoré ostali z čias spoločnej federálnej armády. Dnes v tejto oblasti už cítime nedostatok a aktuálne kroky k modernizácii sú naozaj nevyhnutnosťou.

Tému pripravil: Pavol Vitko

Lightning (v preklade Blesk) vznikol na základe požiadaviek z februára 1937. Americké letectvo chcelo výškové stíhacie lietadlo so silnou výzbrojou, rýchlosťou 580 km/h a schopnosťou dosiahnuť výšku 6 km za 6 minút. Boli to dovtedy najťažšie požiadavky, aké americké letectvo malo.

Konštruktéri Lockheedu zvažovali viaceré možnosti, nakoniec si vybrali veľmi neobvyklú dvojmotorovú a dvojtrupovú konfiguráciu. To znamená, že motorové gondoly prechádzali za krídlom do nosníkov chvostových plôch. Pilot sedel v centrálnej gondole, v ktorej bola sústredená aj výzbroj. Tú mohol tvoriť kanón a štyri guľomety rôzneho kalibru. Napokon sa kaliber kanóna ustálil na 20 mm a guľometov na 12,7 mm.

Na tie časy bol neobvyklý aj trojkolesový podvozok s prednou podvozkovou nohou a použitie turbokompresorov na zvýšenie výkonu motorov vo výškach. Stroj poháňali dva dvanásťvalce Allison V-1710 s výkonom

1 000 koní každý. Pri neskorších verziách narástol výkon motorov až na 1 600 koní.

Projekt Lockheedu uspel a už v júni 1937 dostala firma objednávku na stavbu prototypu. Ten absolvoval prvý let v januári 1939. O mesiac stanovil rekord, keď trasu z Kalifornie do New Yorku absolvoval za sedem hodín a dve minúty. Na letectvo to urobilo dojem, sériová výroba sa však rozbiehala pomaly. Dôvodom boli mnohé dovtedy neznáme problémy, ktoré moderná konštrukcia lietadla prinášala.

Prvé nasadenie

Bojové jednotky začali prvé Lightningy dostávať až v roku 1941. Prvého nasadenia sa v máji 1942 dočkali na Aleutských ostrovoch. Tam aj dosiahli 9. augusta 1942 prvé zostrely, keď dvojica strojov narazila na dva japonské lietajúce člny H6K Mavis a oba zničila. O pár dní neskôr 14. augusta 1942 zostrelil Lightning štartujúci z Islandu nemecké hliadkové lietadlo

Fw 200 Condor. Bol to vôbec prvý nemecký stroj zničený Američanmi v druhej svetovej vojne.

Stíhacie lietadlá s dlhým doletom vzápätí nasadili aj pri sprievode strategických bombardérov nad Nemeckom. Ukázalo sa však, že klimatické podmienky na Britských ostrovoch im nesvedčia a Lightningy tam trpeli vysokou poruchovosťou. Ak motor vysadil nad nepriateľským územím, pilot mal iba malú šancu na bezpečný návrat.

Viac sa osvedčili v severnej Afrike, kde sa však ukázalo jedno obmedzenie. Pri súbojoch v nízkych výškach nad nimi mali skúsení nemeckí stíhači prevahu. V Taliansku, keď operovali ako výškové krytie bombardérov, sa im neskôr darilo viac. V priebehu roka 1944 sa začali objavovať aj nad Slovenskom. Boli to stroje, ktoré práve z Talianska sprevádzali bombardéry pri útokoch na rafinérie v Sliezsku, Česku či Rakúsku. Najúspešnejším pilotom 14. stíhacej skupiny bol pri týchto akciách Michael Brezas, ame-

Väčšina úspešných stíhacích lietadiel druhej svetovej

vojny sú jednomotorové typy. Dvojmotorové stroje bývali

predsa len ťažšie a menej výkonné. Lockheed P-38

Lightning je v tomto smere výnimkou. Hoci sa

za najlepšiu americkú stíhačku tých čias

oprávnené považuje P-51 Mustang,

najväčšie americké esá lietali práve

na P-38.

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Blesk s dvoma trupmi

rické eso hispánskeho pôvodu. Za dva mesiace dosiahol dvanásť zostrelov, z toho štyri nad územím Československa. Vo veľkej leteckej bitke 7. augusta 1944 zostrelil dva Messerschmitty Bf 109 pri Bratislave. Svoje posledné víťazstvá zaznamenal 25. augusta 1944, keď pri Blansku poslal na zem dva Fw 190 a tretí Focke-Wulf poškodil.

Brezas v roku 1945 absolvoval ďalší operačný turnus na P-38 z Talianska, ale ďalšie zostrely už na svoje konto nepridal. Do tretice ho povolali do vojny v Kórei, kde 5. februára 1954 zahynul pri nehode na prírodnej stíhačke F-84.

Pomstili Pearl Harbor

Najviac sa však Lightningy osvedčili nad Tichým oceánom, kde plne využili svoju najväčšiu prednosť – dlhý dolet. V Pacifiku na nich bojovali dve najúspešnejšie americké esá – Richard Bong, ktorý zostrelil 40 japonských lietadiel, a Thomas McGuire s 38 zostrelmi na konte.

V pacifickom priestore sa odohrala aj najznámejšia akcia Lightningov – operácia Vengeance (Pomsta). Americká rozvedka 14. apríla 1943 zachytila a rozšifrovala depešu, ktorá obsahovala detaily plánovanej inšpekčnej cesty admirála Isoroku Yamamota. Ten viedol v decembri 1941 útok na Pearl Harbor. Z depeše vyplývalo, že v jednom bode svojej cesty bude 18. apríla v do-

sahu amerických lietadiel. Potrebný dolet mali práve P-38, i tak však museli zavesiť špeciálne prídavné nádrže s 1 800 litrami paliva navyše.

Na misiu odštartovalo z ostrova Guadalcanal 18 Lightningov, dva sa museli pre poruchu vrátiť späť. Ich cieľom bolo letisko Balalae na Šalamúnových ostrovoch, kde mal pristáť Jamamoto. Tam leteli oblúkom 970 km tesne nad hladinou mora, aby si ich Japonci nevšimli. Naspäť sa už mohli vraciť priamym letom, i tak však mal ich let dokopy vyše 1 600 km.

Napriek náročnej navigácii dorazili na miesto včas a zostrelili obe transportné lietadlá s Jamamotom a jeho sprievodom. Stroj s admirálom dopadol do džungle a zhorel. Jamamoto bol mŕtvý ešte vo vzduchu, jedna z guľiek ho zasiahla do hlavy. Pearl Harbor bol pomstý.

Na Lightningu uspel aj slávny letec Charles Lindbergh. Ten v roku 1927 ako prvý sám preletel Atlantický oceán z New Yorku do Paríža. Počas druhej svetovej vojny učil amerických pilotov v Pacifiku, ako šetriť palivo a predĺžiť si dolet nad nekonečným oceánom. Napriek tomu, že bol civilista, absolvoval so svojimi „žiakmi“ 50 bojových letov a pri jednom z nich 28. jú-

la 1944 zostrelil japonský bombardér Mitsubishi Ki-51.

Prieskumník

Ako iné výnimočné lietadlá, ani Lightning neostal len pri stíhacích úlohách. Uplatnil sa aj ako bombardér, dvojmiestna nočná stíhačka s radarom, ale najmä ako diaľkové prieskumné lietadlo, ktoré namiesto výzbroje nieslo kamery. Na prieskumnej verzii Lightningu lietal aj známy francúzsky pilot a spisovateľ Antoine de Saint-Exupéry. Na poľudnie 31. júla 1944 sa na ňom vydal na svoj posledný let z Korziky. Zmizol pri pobreží južného Francúzska. Zrejme sa stal obeťou nemeckých stíhačov, trosky jeho lietadla sa našli v mori až v roku 2000.

Text: Miroslav Barič

Technické údaje

Dĺžka: 11,5 m
Rozpätie: 15,85 m
Max. hmotnosť: 9 800 kg
Max. rýchlosť: 666 km/h
Dolet: 2 100 km
Dostup: 13 000 m

Rusko modernizuje BVP

Rusko objednalo modernizáciu 540 bojových vozidiel pechoty BMP-2 a BMD-2. Ide o súčasť modernizačného programu na roky 2018 až 2025. Pancierová ochrana, pohonný systém a podvozok ostanú pôvodné, zmeny sa dotknú najmä výzbroje a systémov riadenia paľby. Modernizované stroje BMP-2M dostanú novú vežu Berežok. Tá nesie štyri laserom navádzané protitankové strely Kornet s dosahom 5 500 m. Kanón kalibru 30 mm dostane nový stabilizačný systém a na stope veže sa objaví diaľkovo ovládaný 30 mm granátomet AGS-30. Modernizované budú aj zameriavače, pozorovacie prístroje, termálne senzory a laserový diaľkometer. Ľahšie výsadkové BMD-2 prejdú podobnými úpravami, len rakety Kornet budú niesť iba dve. Ruská armáda má spolu asi 4 000 BMP-2 a BMD-2.

Mínomet v kontajneri

Fínska spoločnosť Patria vyvinula inovatívny mobilný mínomet. Zbraň kalibru 120 mm je namontovaná v štandardnom lodnom kontajneri, v ktorom je aj systém riadenia paľby a zásoba munície. V kontajneri je zároveň trojčlenná obsluha. Celý tento „balíček“ váži 10 ton a možno ho prepravovať loďou alebo nákladným autom. Mínomet NEMO je umiestnený vo vežičke, ktorú už Patria použila aj na plavidlách či obrnených vozidlách. Kontajner len rozšíril možnosti využitia. Zbraň môže strieľať z lode alebo auta alebo zo zeme po vyložení. V takých prípadoch môže kontajner slúžiť napríklad na obranu základní. Dostrel mínometu je 10 km a maximálna rýchlosť streľby je 10 granátov za minútu.

Muníciu vozia roboti

Text: Miroslav Barič

Foto: Argentina Navy, Crown copyright, Patria, Rafael, U.S. Army

Britská armáda v spolupráci s americkou prvýkrát v histórii testovala zásobovanie frontových jednotiek robotickými vozidlami. Stalo sa tak počas týždňového cvičenia v Michigane. V praxi vyskúšali viacero metód. Jednou z nich bol konvoj troch nákladných vozidiel, ktoré boli plne autonómne. Robotická inteligencia sama rozhodovala o tom, ktorá trasa a rýchlosť sú najvhodnejšie.

Preverili tiež dodávky pomocou dronov. Britský prototyp od firmy Malloy dokáže prepraviť 100 kg zásob. Ovláda sa na diaľku pomocou tabletu. Do tretice vyskúšali terénne vozidlo Polaris MRZR 4x4 (foto), ktoré bolo tiež bez posádky a riadili ho na diaľku pomocou konzoly. Všetky tieto systémy znamenajú možnosť dopraviť potrebné zásoby na miesto určenia bez rizika pre obsluhu.

Laser pre americké stíhačky

Americké lietadlá by pred riadenými strelami mali ochrániť laserové lúče. Viaceré firmy vyvinú v rámci programu SHIELD demonstrátor leteckého obranného lasera. Súčasťou programu za 26 miliónov dolárov je okrem samotného lasera aj kontajner na jeho napájanie a chladenie a systém na jeho smerovanie. Ostré testovanie na lietadlách by sa malo začať

v roku 2021 a má overiť, či je zavedenie lasera do výzbroje pri súčasnej úrovni techniky vôbec možné. Samotný laser vyvinie Lockheed Martin, systém zameriavania Northrop Grumman a Boeing má na starosti postavenie kontajnera a včlenenie všetkej techniky doň. Laser by mal cieľovým lúčom ničiť navádzacie systémy akýchkoľvek rakiet vzduch-vzduch alebo zem-vzduch.

Argentína stratila ponorku

Vpolovici novembra sa počas plavby v južnom Atlantiku odmlčala argentínska ponorka San Juan. Plavidlo začalo hľadať lode a lietadlá viacerých štátov. Ponorka krátko predtým hlásila technické problémy. Pri plavbe tesne pod hladinou do nej cez šnorchel prenikla voda. Dostala sa do batérií na prove, kde spôsobila skrat a zadymenie. Kapitán po čase hlásil, že problém odstránili. Ponorka sa však už viac neozvala. Neskôr sa ukázalo, že o tri hodiny neskôr a o 60 km severnejšie zaznamenali zvuk zodpovedajúci explózii pod hladinou. Oceán má v tých miestach hĺbku vyše 1 000 metrov. Na palube San Juanu bolo 44 ľudí vrátane prvej ženy, ktorá v argentínskom námorníctve slúžila na ponorkách. Plavidlo postavili v roku 1983 v Nemecku a do služby vstúpilo v roku 1985. Patrílo k najväčším ponorkám v Nemecku po druhej svetovej vojne a k najrýchlejším diesel-elektrickým ponorkám na svete. Pod hladinou dosahoval San Juan až 46 km/h. Pri dĺžke 66 metrov mala ponorka výtlak 2 300 ton. Výzbroj tvorilo 6 torpédometov kalibru 533 mm, na palube bolo 22 torpéd. V rokoch 2008 až 2013 prešla ponorka generálkou, pri ktorej vymenili motory a batérie. Argentínske námorníctvo má vo výzbroji ešte dve ponorky – Salta a Santa Cruz.

**Raketa,
ktorá sa bráni**

Izraelská armáda urobila v jeseni 2017 prvú objednávku na 1 000 kusov nových protitankových rakiet Spike LR II. Novinka má vyšší dosah oproti staršej verzii Spike (5 500 oproti 4 000 m). Má tiež novú tandemovú kumulatívnu hlavicu, ktorá má o 30 percent vyššiu priereznosť. Zdokonalený je aj systém vyhľadávania, zameriavania a navádzania na cieľ. Spike LR II ako prvá raketa disponuje opatreniami proti moderným aktívnym ochranným systémom. Tie sa objavujú na tankoch i obrnených vozidlách a sú schopné ničiť rakety. Spike LR II by ich mal prekonávať. Raketa váži 12,7 kg, odpaľovacie zariadenie s trojnožkou má hmotnosť 13 kg.

Literárna súťaž 2017

Klára Deketová: Ty a tvoja bežnosť

Tvoje mesto sa kúpe v teplých slnečných lúčoch. Ožíva. Autá čakajúce na zelený súhlas semaforov, autobusy preplnené rannými rozospatými tvármi, kaviarne dýchajúce prvou rannou kávou. Sebavedomé hlasy biznismenov, prácou šľachténé ruky robotníkov, nervózne tváre študentov a veselý džavot detí sa nesú tvojím mestom. Bežnosť. Deň ako každý druhý práve začína.

A ty? Ty kráčaš. Sebavedomo, unavene, nervózne či veselo. Každodenná rutina sa začína. Stále tie isté ulice, autobusové zastávky, ktoré poznáš naspamäť. Nesieš sa z päty na pätu po ulici, kde začína tvoja každodenná cesta. Nesieš sa zo špičky na špičku

ku po ulici, ktorá je plná neznámych tvárí, bývalých spolužiakov a pouličných predavačov novín. Nesieš sa z nohy na nohu po ulici, ktorá je bezpečná.

Cestou na teba nečhajú sliediacie oči tajnej polície či mafiánskych skupín. Vykračuješ si bez toho, aby si mal na sebe namierenú zbraň so smrteľným nábojom. Poskakuješ po zemi, kde sa neschovávajú míny čakajúce iba na pohladenie tvojím chodidlom. Výklady obchodov nemajú porozbíjané sklá a rozkradnuté police tovaru. V slúchadlách počúvaš svoju obľúbenú pieseň, pretože nemusíš dávať pozor na nad tebou sa vznášajúce stíhačky a sirény oznamujúce vzdušné útoky. Spokojne a s istotou sa

V kategórii žiakov stredných škôl 13. ročníka literárnej súťaže Ministerstva obrany SR na tému Naša bezpečnosť nie je samozrejmosťou... sa víťazkou so 650 hlasmi stala Klára Deketová z Bilingválneho gymnázia Milana Hodžu v Sučanoch. „Do súťaže som sa zapojila aj vlani, ale nepostúpila som do druhého kola. Nevzdala som sa, verila som, že ak sa zlepším, tak aj prerazím – a podarilo sa,“ povedala nám Klára, ktorá uspela už aj v iných literárnych súťažiach, a hoci nemá nikoho v armáde či v iných ozbrojených zboroch, o bezpečnosť sa intenzívne zaujíma.

Peter Kromka: Poznačení

„Nie sú to skutoční ľudia. Sú to ciele. Siluety. Tak nás to učili.“

„Časť mojej duše sa nikdy nevrátila domov. Zostala na mieste zmáčanom krvou chlapov, ktorých som zabil mojou M16.“

„Niekoľko to cítil. Tá osoba bola milovaná.“

„Smrť? Telo a neskôr NIEČO, ktoré nie som schopný definovať, sa zmenilo na nepredstaviteľne bezvýznamné NIČ. Mohli ste do toho kopať. Bolo to skrátka mŕtve.“

„Mohol to byť môj rovesník, ktorý nedávno prekročil prah dospelosti. Niečť syn, brat. Možno novopečený otec. Zomrel, pretože mi chcel zabrániť v tom, aby moja krajina zabrala tú jeho.“

„Chcel som to, čo všetci. Prežiť.“

„Nebolo to o nás dvoch. Bolo to o mne a všetkých ostatných. Môj život verzus ich život. Stlačiť spúšť znamenalo vrátiť sa domov.“

„Iste, naše životy boli rovnako cenné. Ibaže inštinkt prežitia bol omnoho silnejší než humanita.“

„Zabiť alebo byť zabitý. Žiadne ži a nechaj žiť.“

„Svištiace projektily ma zakaždým nadopovali gurážou. Všetci sme boli obeťami príšerného načasovania. Ospravedlnenie? Nie, prekliata realita.“

„Moja rodina ma potrebuje. Potom sa to stalo. Urobil by som to znovu a znovu.“

„Nebol som len katom, ale aj užitočným idiotom. To sa nedá vytesniť.“

„Existujú ideály, pre ktoré sa oplatí zomrieť. Dá sa to povedať aj o vraždení?“

„Robili sme to, čo sme v danej chvíli považovali za logické. Bolo to aj správne? Dúfam, že najmenej nesprávne.“

„Stále sa pohrávam s myšlienkou, že som bol oklamáný. Táto pachuť je mojim príznakom.“

„Bol som nepopísaným listom papiera. Na zlomok sekundy. Strach o život zničil všetky brzdné mechanizmy, s ktorými som sa dosiaľ plne stotožňoval. Cítil som sa mrazivo autenticky, a pritom som konal tak nehumánne.“

„Nik z nás nedokázal zabrániť tomu, aby otcovia pochovávali svojich synov.“

„Neukázalo sa, kto mal pravdu. Vysvitlo len to, kto sa už nevráti.“

blížiš do domu, kde na teba čaká celá tvoja rodina, presne v tom počte, v ktorom tam bola ráno, nikoho neodviedli, nikoho nezabíjali, nikoho nezabíjali.

Uvedomuješ si toto privilegium? Dnešná doba sa chváli a pýši najvyšším počtom organizácií ochraňujúcich svetový mier - teda bezpečnosť ľudstva. Dovolím si tvrdiť, že je to veľkou výhodou doby a miesta, na ktorom a ktorú žijeme. Malého Slovenska, kde ľudia neumierajú počas masových útokov a

stále veria v ideu demokracie. Výhoda väčšej Európy, ktorá stále hrdó vyznáva zjednotenie v rozmanitosti, a oveľa väčšieho sveta, v ktorom si, verím, že práve vďaka globalizácii a pokroku vedy uvedomujeme, že ľudstvo si je rovnocenné nezávisle od toho, či sa pohybuje v dažďových pralesoch, na sibírskom snehu alebo zelených lúkach.

Krok, cup, skok. Bežnosť, samozrejmá, bezpečnosť. Kráčajú ruka v ruke svetom. Avšak v žilách im prúdia rozdielne definície.

Stáva sa to často. Zabúdame. Bezpečnosť sa stala bežným javom. Vojna sa aj s totalitnými režimami vytratila z našich dedín, miest a myslí. Darma, čo oko nevidí, to srdce nebolí. Avšak, problém nastáva, keď si prestávame vážiť a uvedomovať privilegia doby a krajiny, v ktorej žijeme. Mier je po svetových vojenských katastrofách oficiálnym stavom. Je to faktom, no to nič nemení na jeho dôležitosti a predovšetkým krehkosti.

Bezpečie na uliciach, istota života, bezpečie pri vyjadrovaní svojich myšlienok a názorov bolo pár rokov dozadu len relatívnym bezpečím, pokiaľ si neodporoval vládnemu režimu. O kúsok skôr na časovej osi dejín trónila absolútna absencia bezpečia v podobe bômb, strelby, dobytých vozňov, táborov a strachu. Dnes je tvoje bezpečie zakotvené v ústave, je garantované bez ohľadu na pôvod, rasu, vierovyznanie, povolanie rodičov, myslenie a postavenie v spoločnosti. Avšak, bezpečie u nás nie je bežnosťou všade. Nie tak ďaleko od nás sú hlavy občanov napichnuté na koloch a vystavené ako varovný prst pre zvyšok žijúceho obyvateľstva. Verejné popravy sú na dennom povinnom poriadku a bezpečie nielenže nie je bezpečnosťou, ale je dávno zabudnutým pojmom a o to úpenlivejším snom.

Tvoja ranná rutinná cesta je bežnosť. Tvoja ranná rutinná cesta však nie je samozrejmou. Tvoja ranná rutinná bežná bezpečnosť nie je samozrejmou.

„Chcem, aby ste o tom vedeli. Spravil som to, lebo nechcem, aby ste si niekedy prešli tým, o čom hovorím.“

„V bezpečí domova vás zabíja čas. Na bojisku robí to isté, no stokrát efektívnejšie a produktívnejšie.“

„Aj po toľkých rokoch je nemožné pozrieť sa do zrkadla a nevidieť v ňom niekoho iného.“

„Zmeškal som nemalú časť detstva mojej dcéry. Kvôli hlúpej vojne, ktorá zo mňa neučinila lepšieho človeka. Kvôli vojne, ktorá zo sveta neurobila krajšie miesto na život.“

„Išlo nás rozdrapiť od zlosti. Nemohli sme prestať žasnúť nad komickou aureolou bohorovnosti, ktorá obklopuje každý vojenský triumf. Vnímali sme to vlastnými

zmyslami a pokropili vlastnou krvou. Nechutná lož.“

„Ich mŕtve telá mám vytetované na sietnici. Osud hral podľa svojich pravidiel, ktoré neexistujú.“

„Tušil som, do čoho idem. Avšak radšej som zostal naivný.“

„Neviem sa ubrániť tejto otázke. Načo? Z realistického hľadiska som mal pádny dôvod, ale stačí to?“

„Robím len svoju prácu. Nepotrebujem motiváciu navyše. Rozhodovacie procesy musím skrátiť na minimum. Ak miniem, zomrú nevinní ľudia. Ak trafím, zomrie človek, ktorý sa už rozhodol.“

„Vojna ma v určitom zmysle otupila. Chcem milovať miliónkrát intenzívnejšie. A radovať sa častejšie. Ja som sa však zasekol

na mŕtvom bode. Zvládam to len na pol plynu.“

„Držiac nabitú pušku a hladiac jej hlaveň na mňa dopadala ťarcha mnohých pohnutí. Niektoré chýbali. Tá chvíľa ma oslobodila od predsudkov. Všetkých, ktorí stáli na druhej strane, som nenávidel rovnako.“

Hrajú o všetko, čo majú.

Robia to, aby sme my nemuseli.

Aj práve teraz.

Naša životná realita nie je darom z nebies.

Platia za ňu ľudia, o ktorých príčasto nevieme.

Neraz tým najcennejším.

Víťazom vysokoškolskej kategórie 13. ročníka literárnej súťaže Ministerstva obrany SR na tému: Naša

bezpečnosť nie je samozrejmou... je Peter Kromka, študent Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v

Bratislave. Rodák z Krivian vyhral už druhý raz ako vysokoškolák a raz zvíťazil ešte ako študent Gymnázia

Lipany. „Pôvodne bolo pre mňa trochu prekvapujúce, že práve ministerstvo obrany ponúka možnosť

študentom prejsť prostredníctvom literárneho textu,“ prezradil nám. „Ja osobne si to vážim a vyhovuje mi

aj formát súťaže. Písanie je skrátka mojou veľkou záľubou a som rád, že aj prostredníctvom takejto súťaže sa

moje myšlienky dostanú k väčšej cieľovej skupine.“

Ponuka aktivít Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky

Vojenské púte v roku 2018

60. medzinárodná vojenská púť do Lúrd vo Francúzsku

termín: 16. – 22. mája 2018 (odchod 16. mája, návrat 22. mája)

počet účastníkov: bude upresnený

doprava: služobnými autobusmi MO SR

účastnícky poplatok: 165,- €

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Lurdoch plná penzia

uzatváranie prihlášok 28. februára 2018

13. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Ríma a Vatikánu v Taliansku

termín: 16. – 22. septembra 2018

počet účastníkov: bude upresnený

doprava: služobnými autobusmi MO SR

účastnícky poplatok: 200,- €

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Ríme raňajky a večere, obed individuálne

uzatváranie prihlášok 31. mája 2018

8. Cyrilo-metodské stretnutie Vojenských ordinariátov SR a MR v Zalavári v Maďarsku

termín: 16. júna 2018

počet účastníkov: 45 OS SR v uniformách

doprava: služobnými autobusmi MO SR

účastnícky poplatok: 5,- €

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne

uzatváranie prihlášok 31. mája 2018

21. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Levoče

termín: 1. júla – 2. júla 2018

počet účastníkov: 100

doprava: služobnými autobusmi OS a OZ SR alebo individuálne

účastnícky poplatok: 10,- €, povinná úhrada pred ubytovaním s raňajkami

nocľah: Diecézny seminár J. Vojtaššáka v Spišskej Kapitule (1 noc)

stravovanie: raňajky

uzatváranie prihlášok 31. mája 2018

27. medzinárodná vojenská púť z Varšavy do Čenstochovej v Poľsku

termín: 4. – 14. augusta 2018

počet účastníkov: celkom 20

doprava: bude spresnená

nocľah: zadarmo v stanoch

stravovanie: zadarmo v poľných podmienkach

špecifická požiadavka – zdravotný stav, kondícia a plná poľná výbava na 300 kilometrový peší pochod

uzatváranie prihlášok 31. mája 2018

Účasť príslušníkov OS a OZ SR na národnej púti v Šaštíne

termín: 15. septembra 2018

Na púte sa musia záujemcovia čo najskôr prihlásiť prostredníctvom svojich vojenských kaplánov.

Na stránke ordinariátu www.ordinariat.sk v časti „dokumenty/zahraničné aktivity“ sa nachádza vzor prihlášky, ktorú treba vyplniť, potvrdiť a odovzdať svojmu príslušnému kaplánovi alebo dekanovi, resp. ak nie je ustanovený, tak odoslať na Vikariát OS SR. Vybraní účastníci budú včas informovaní.

ník musí byť v aktívnom služobnom pomere v uniforme

- na cestu je potrebné čerpať riadnu dovolenku, náhradné voľno a pod.
- finančné zabezpečenie: individuálne vreckové.

Záväznú prihlášku vyplnenú, schválenú veliteľom (nadriadeným) a podpísanú treba čo najskôr zaslať prostredníctvom príslušného kaplána na príslušný vikariát. Uprednostnení budú účastníci v uniformách OS a OZ SR.

Spoločné špecifické podmienky pre účastníkov na púťach:

- príslušníci OS a OZ SR v aktívnom služobnom pomere alebo v zálohe povinná rovnošata
- všetci povinné individuálne poistenie cestovných a liečebných nákladov na cestu a pobyt
- platný cestovný pas alebo OP
- v prípade účasti aj najbližších rodinných príslušníkov aspoň jeden účast-

Rozlúčka s veliteľom

V priestoroch Duklianskych kasární sa 20. decembra uskutočnil slávnostný nástup Čestnej stráže prezidenta SR pri príležitosti návštevy prezidenta Slovenskej republiky a hlavného veliteľa Ozbrojených síl Slovenskej republiky. S útvárom sa rozlúčil veliteľ čestnej stráže plk. Miroslav Ištván, ktorý po 31 rokoch k 31. decembru ukončil pôsobenie v OS SR. „Bolo pre mňa veľkou čťou rozlúčiť sa s dlhoročným veliteľom čestnej stráže plukovníkom Ištvánom a odovzdať mu ďakovnú medailu prezidenta Slovenskej republiky. Plukovník Ištván strávil 31 rokov v ozbrojených silách, 23 rokov v čestnej strážii a 7 rokov bol veliteľom čestnej stráže,“ povedal prezident Kiska.

Žilínčania spomínali

neho určenia na pietnej spomienke pripomenuli pamiatku padlých kolegov a priateľov kapitána in memoriam Edmunda Makovníka a rotmajstra in memoriam Patrika Fraštiu. Edmund a Patrik zahynuli 27. decembra 2013 počas teroristického útoku pri plnení úloh v operácii ISAF v Afganistane spolu s americkým kolegom kapitánom Davidom Lyonom.

V stredu 27. decembra 2017, v deň výročia tragickej udalosti spred štyroch rokov, si príslušníci žilinského 5. pluku špeciál-

Lákavá ponuka pre maturantov

Ministerstvo obrany opäť ponúka študentom plne hrazené štúdium na troch vysokých školách s cieľom pripraviť budúcich dôstojníkov ozbrojených síl.

Aj v akademickom roku 2018/2019 majú študenti stredných škôl možnosť prihlásiť sa na Akadémiu ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Leteckú fakultu Technickej univerzity v Košiciach a Fakultu vojenského zdravotníctva Univerzity obrany Brno so sídlom v Hradci Králové (ČR). Atraktívnym benefitom je aj mesačný plat vo výške minimálnej mzdy po celú dobu štúdia, bezplatné stravovanie, ubytovanie a poskytnutie výstrojových súčiastok.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika je v akademickom roku 2018/2019 pripravená prijať na štúdium celkovo 124 profesionálnych vojakov. Na výber na prvom stupni vysokoškolského štúdia sú štyri programy manažérskeho alebo technického zamerania. Po tretíkrát plánuje ministerstvo obrany vyslať 6 profesionálnych vojakov na prvý a 12 profesionálnych vojakov na druhý stupeň štúdia na Leteckú fakultu Technickej univerzity v Košiciach. Fakulta vojenského zdravotníctva Univerzity obrany Brno so sídlom v Hradci Králové v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity Karlovej ponúka štúdium vojensko-medicínskych odborností 10 profesionálnym vojakom.

Záujemca o štúdium absolvuje vysokoškolské štúdium ako profesionálny vojak v prípravnej štátnej službe. Podmienkou do jej prijatia je zároveň aj prijatie na príslušný študijný program. Záujemcovia by mali byť bezúhonní, v dobrom zdravotnom stave, fyzicky zdatní a psychicky odolní. Výhodou je plne hrazené štúdium vrátane odbornej prípravy, napríklad leteckého výcviku a stáží vo vojenských útvaroch alebo zdravotníckych zariadeniach. Na druhej strane je tu ale záväzok – zotrvať v služobnom pomere profesionálneho vojaka najmenej 9 rokov po ukončení štúdia.

Viac informácií o možnostiach vysokoškolského štúdia môžu záujemcovia nájsť na webovej stránke www.aos.sk a o vyhlásených výberových konaniach a podmienkach na prijatie do štátnej služby na stránke www.vojak.mil.sk.

Foto: Ivan Kelement

- Veliteľ 1. mechanizovanej brigády brigádny generál Vladimír Kubáň v rámci svojej decembrovej porady v prítomnosti hlavných funkcionárov veliteľstva 21. decembra v priestoroch Jaselských kasární v Topoľčanoch schválil predloženú plánovaciu dokumentáciu veliteľov priamo podriadených útvarov 1. mechanizovanej brigády. Ukončil tak plánovací proces výcvikového roku 2018.

- Velitelia priamo podriadených práporov a oddielu 2. mechanizovanej brigády predložili 20. decembra veliteľovi 2. mechanizovanej brigády brigádnemu generálovi Martinovi Stoklasovi plánovaciu dokumentáciu na výcvikový rok 2018, ktorú brigádny generál svojím podpisom v rámci decembrovej porady za prítomnosti hlavných funkcionárov veliteľstva verifikoval. Schválená plánovacia dokumentácia je východiskovým dokumentom, na základe ktorého sa budú priamo podriadené výkonné zložky (prápory) v nasledujúcom výcvikovom roku uberať, aby stanovené úlohy súvisiace s prijatými záväzkami SR voči NATO a EÚ splnili.

- Brigádny generál Stoklasa odovzdal Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR II. stupňa (strieborný) za významnú spoluprácu s OS SR odbornému referentovi posádkového klubu Prešov 2. mechanizovanej brigády Mikulášovi Horváthovi. Poďakoval tiež veliteľovi Práporu ISTAR Prešov podplukovníkovi Petrovi Ševčíkovi za viac ako trojročnú prácu na veliteľskej pozícii práporu a za 29 rokov práce v štruktúrach slovenských ozbrojených síl.

- Veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Jindřich Joch sa 29. decembra stretol s náčelníkom odboru logistiky Veliteľstva PS OS SR plukovníkom Petrom Dolinayom. Pri príležitosti ukončenia služobného pomeru mu odovzdal Pamätný kríž náčelníka GŠ OS SR III. stupňa a ďakovný list. Vo funkcii plk. Dolinaya nahradil doterajší náčelník štábu veliteľstva brigády bojového zabezpečenia v Trenčíne pplk. Maroš Murárik.

- Veliteľ prešovského vrtuľníkového krídla plukovník Róbert Tóth privítal 18. decembra zástupcov okresných a krajských riaditeľstiev policajného, hasičského a záchranného zboru v Prešove, ako aj vybraných členov oddelenia civilnej ochrany a krízového plánovania, koordináčného strediska integrovaného záchranného systému a príslušníkov strediska riadenia operácií Vzdušných síl OS SR. Cieľom stretnutia bolo zhodnotenie vzájomnej spolupráce pri pátraní po lietadlách a poskytovaní pomoci pri záchranných a pátracích akciách v prípade leteckej nehody v roku 2017 a plány na jej ďalšie prehlbovanie.

- V dňoch 4. – 22. decembra sa na Oddelení výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych činností a výcviku Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši uskutočnil kurz Vstupný odborný výcvik vojenských profesionálov zdravotníckych odborností (odborná časť) OR – 2. Bol zameraný na poskytovanie prvej pomoci v rámci zdravotníckeho zabezpečenia jednotky, vykonávanie zdravotníckeho odsunu chorých a ranených. Kurzu sa zúčastnili dvaja príslušníci OS SR.

- Ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek 9. januára požehnal pracovné priestory hlavných funkcionárov Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Pri tejto príležitosti mu náčelník generálneho štábu generál Maxim odovzdal Pamätnú medailu náčelníka generálneho štábu pri príležitosti 25. výročia vzniku OS SR.

Slávne bitky histórie Omdurman

V roku 1822 sa pod nadvládu Egypta, ktorý bol ešte formálnou súčasťou tureckej Osmanskej ríše, dostal Sudán. Od 70. rokov 19. storočia však niekdajšia ríša faraónov podliehala čoraz väčšej závislosti od Veľkej Británie a Briti, verní svojim kolonizátorským tradíciám, sa rozhodli získať aj sudánske územie na Hornom Níle, čo sa im napokon podarilo.

Mahdího povstanie

Muhammad Ahmed ibn Abdulláh (1844 – 1885) bol synom núbijského staviteľa riečnych lodí a otec mu určil dráhu duchovného a znalca Koránu. To však asi nemal robiť, pretože mladý Muhammad sa neuspokojil s tradičným výkladom Svätej knihy moslimov a rozhodol sa islam reformovať! V roku 1870 na ostrove Abba na Bielom Níle založil vlastnú náboženskú školu, v ktorej hlásal očistu islamu a zničenie neveriacich prostredníctvom svätej vojny – džihádu. Ten nadradil i nad povinnosť púte do Mekky, čo bol na tú dobu mimoriadne radikálny čin.

Okolo roku 1880 sa tento fanatický kazateľ a reformátor vyhlásil za nového islamského proroka a prijal meno al-Mahdí – Spasiteľ. V relatívne krátkom čase sa mu v horskej provincii Kordofán podarilo zhromaždiť tisíce stúpcov a vytvoril armádu tzv. dervišov. Keď v roku 1881 vypukol odpor proti britskému zasahovaniu aj v samotnom Egypte, vycítil príležitosť a vyvolal proti Egyptanom a Britom a za opätovné osamostatnenie sa Sudánu tzv. povstanie dervišov, ktoré vyvrcholilo bitkou pri Omdurmane (po arabsky Umm Durmán) 2. septembra 1898.

V roku 1883 al-Mahdí síce Egyptanov porazil, ale tí, podporovaní Britmi, sa nemienili Sudánu vzdať. Zlom prišiel v nasledujúcom roku, keď sa britským generálnym guvernérom Sudánu stal generál lord Charles Gordon a vyhlásil oddelenie Sudánu od Egypta, pričom dokonca uznal Mahdího ako sultána Kordofánu. Mahdisti však chceli úplnú samostatnosť a vyrazili na Gordonovo správne stredisko Chartúm. Guvernér sa neočakal pomoci britsko-egyptského vojska,

ktoré k nemu viedol generál lord Wolseley, a Chartúm 2. januára 1885 padol. Povstanci povraždili všetkých britských vojakov a odťatú hlavu Gordona priniesli „prorokovi“. Al-Mahdí sa potom stiahol do dediny Omdurman v Kordofáne, kde si osud čoskoro našiel i jeho. Zomrel na týfus v júni 1885 a jeho nástupcom sa stal kalif Abdulláh al-Taashi.

Al-Mahdí

Vodcovia, vojská a výzbroj

Zásluhou Mahdího sa Sudán premenil na moslimský vojensko-teokratický štát – diktatúru, ktorá sa riadila ideológiou jeho reformného radikálneho výkladu Koránu. Po dobytí Chartúmu a zavraždení generála Gordona sa však rozhorčení Briti rozhodli s nezávislým Sudánom skoncovať a krok za krokom, najmä po Mahdího smrti, sa k tomuto cieľu približovali.

Na jar 1898 sa v Egypte vylodila nová britská vojenská expedícia vedená generálom lordom Kitchenerom, ktorá sa stala jadrom údernej sily smerujúcej do Sudánu. Bolo v nej 8 200 britských a 17 600 egyptských a sudánskych vojakov, pretože v tom čase už Sudán vôbec nebol jednotný a v krajine v dôsledku britskej blokády prepukali vnútorné rozbroje a medzikmeňové spory.

Je zaujímavé, že veliteľom čaty v regimente ľahkej kavalérie (Lancers) Kitchenerovho zboru bol i mladý 24-ročný dôstojník Winston Churchill, ktorý bojoval s generálom už predtým v Indii, neskôr sa preslávil v Búrskoj vojne, stal sa prvým lordom Admirality a v 2. svetovej vojne ako ministerský predseda viedol Veľkú Britániu v sprvu nerovnom boji proti hitlerovskému Nemecku.

Vodca mahdistického Sudánu kalif Abdulláh al-Taashi napriek vnútropolitickým problémom dokázal postaviť armádu v sile až 52 000 bojovníkov, z toho asi 3 000 jazdcov prevažne na ťavách. Mal hlavné velenie a podliehali mu Osman Azrak, Ali Wad-Helu, šejk ed-Rámus a ďalší.

Mahdistická armáda počtom prevažovala Kitchenerov zbor dvojnásobne, lenže išlo tu o stretnutie vojakov stredoveku, vyzbrojených kopijami, oštepami, lukmi a šípmi a len v malej miere palnými zbraňami, aj to väčšinou starými perkusnými predovkami, a vojakov vybavených najmodernejšou výzbrojou konca 19. storočia. Do nej patrilo niekoľko poľných batérií ľahkých zozadu nabitých 6-librových kanónov s drážkovanou hlavňou a dostrelom viac ako 1,5 km, opakovacie zadovky Lee-Metford Mk I a Mk II a Lee-Enfield Mk I kalibru .303 (7,69 mm) so zásobníkmi

na 8 a 10 nábojov a to najdôležitejšie – 10 automatických guľometov Maxim takisto kalibru .303. Tieto malé „továrne na smrť“ amerického konštruktéra Hiram Maxima, ktoré mali v bitke pri Omdurmane svetovú premiéru, pálili teoretickou kadenciou až 600 výstrelov za minútu a skosili všetko, čo sa im postavilo do cesty. V uvedenej bitke vystrelili 34 000 nábojov a spôsobili vraj až tri štvrtiny všetkých strát protivníka!

Bitka pri Omdurmane

Údajne najkrvavejšie bojové stretnutie koloniálnych čias sa udialo asi 11 km severne od

Generál Gordon zočí voči smrti v Chartúme

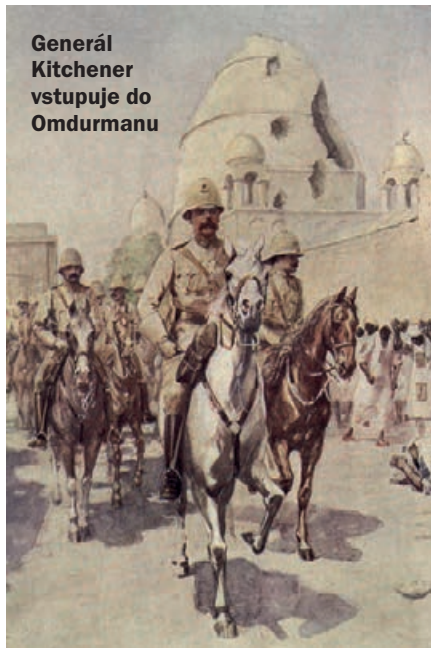
Omdurmanu medzi kopcom Kerreri a riekou Níl. Britská a egyptsko-sudánska pechota s jazdou na krídlach sa rozmiestnila na brehu 1. septembra 1898 v šírke asi 1,6 km, pričom z rieky zbor podporovalo niekoľko delových člnov s 12-librovými húfnicami a 6-librovými kanónmi. Bitku začal o šiestej hodine ráno 2. septembra Osman Azrak čelným útokom asi 8 000 mužov po rovine medzi kopcami Kerreri a Surgham a za ním spoza Kerreri vyrazilo ďalších 8 000 pešakov i jazdcov. Rovinatý terén však bol výhodný pre zakopaných obrancov, ktorí začali na vzdialenosť asi 3 km ničiť útočníkov húfnicami, na vzdialenosť 1,5 km kanónmi a napokon guľometmi a puškami. Azrak stratil 4 000 mužov a jeho útok stroskotal.

Kitchener nevedel, že je to len začiatok a že za kopcami Surgham a Kerreri číha ďalších vyše 35 000 mahdistov vedených kalifom al-Taashim, Alim Wad-Helom a šejkom ed-Rámusom. Nariadil vytvoriť pochodové

Družstvo britskej pechoty s guľometom Maxim

kolóny a vyraziť na Omdurman, ktorý chcel za každú cenu dobyť. Vzápätí mahdisti prešli do otvoreného útoku a prinútili kolóny ustúpiť do pôvodnej obrannej línie. K slovu opäť prišli britské húfnice, kanóny a najmä guľomety, ale v boji zblízka aj opakovačky,

Generál Kitchener vstupuje do Omdurmanu

bajonety, revolyvery a šable. Kitchenerov zbor opakovane odrazil niekoľko útokov a spôsobil mahdistom také straty, že sa dali na útek. Cesta do Omdurmanu bola voľná a Kitchener ho popoludní obsadil.

Epilóg

Niektoré zdroje hovoria, že v ten krvavý deň pri Níle a v okolí zomrelo až 20 000 mahdistov, 22 000 ich bolo zranených a 5 000 padlo do zajatia. Kitchener mal len 47 mŕtvych (z toho 27 Britov) a 382 zranených.

Zvyšky mahdistov sa po porážke pri Omdurmane stiahli do kordofánskych hôr, kde chcel kalif al-Taashi vybudovať novú armá-

du. Keď ho 24. novembra 1899 pri jeho rodnej dedine Bazara zaskočila nová britská výprava generála Wingatea v sile 8 000 vojakov, mal už vyše 10 000 bojovníkov. Britské guľomety a opakovačky však boli opäť silnejšie. V poslednej bitke padlo či zranenia utrpelo vyše 1 000 mahdistov, zatiaľ čo na strane Britov boli iba traja mŕtvi a 23 zranených. Zahynul i samotný kalif, ktorý sa už smrti ani nebránil a údajne na ňu čakal sediac rezignovane na zemi v kruhu svojich najvernejších. A hoci Briti pri Bazare zajali až 3 000 povstalcov, kalif medzi nimi nebol. S ním zanikla i ríša al-Mahdího, ale jeho

Mladý Winston Churchill

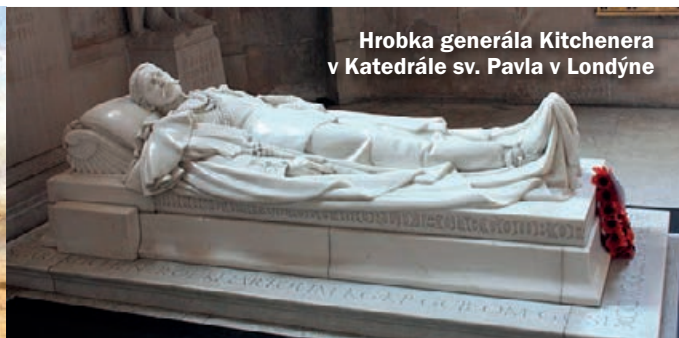
myšlienky v Sudáne stále žijú a sú inšpiráciou pre mnohých súčasných džihádov.

Celá mahdistická vojna v rokoch 1881 až 1899 si vyžiadala životy takmer 17 000 Britov a ich koloniálnych vojakov z Indie a Austrálie i spojencov z Egypta, Talianska a Belgicka. Povstalcov v nej padlo viac ako 25 000.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Jazda mahdistov na ťavách i koňoch

Hrobka generála Kitchenera v Katedrále sv. Pavla v Londýne

Tončiho tance

„Ak pán minister obrany Peter Gajdoš a ostatní z nominačnej komisie rozhodli, že môj manžel je hodný uvedenia do Siene slávy misí a operácií, ja zase tvrdím, že je vynikajúci manžel, otec – a tanečník,“ povedala nám na adresu svojho muža nadrotmajstra Antonína Havlína jeho manželka Alena.

Nadrotmajster Havlín slúžil v misii OSN UNTAES na Balkáne (september 1996 – september 1997), v koaličnej operácii Iracká sloboda v Iraku (september 2005 – marec 2006) a v operácii Európskej únie ALTHEA v Bosne a Hercegovine (marec až december 2014). Do Siene slávy bol uvedený 4. decembra minulého roka na 13. predvianočnom stretnutí

Inštruktor Vojenskej polície Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek nadrotmajster Vladimír Bobuľa pôsobí v uniforme už 28 rokov. Rodák z Liptovského Mikuláša za spomínané obdobie vystriedal mnohé útvary a zariadenia.

Mohli by ste priblížiť svoju vojenskú kariéru?

V Liptovskom Mikuláši som absolvoval vojenskú strednú školu, automobilový odbor. Dlhé roky som plnil úlohy v prostredí vtedajšieho železničného vojska. Ako správca skladov, neskôr veliteľ strážnej čaty. Až do decembra 2002, keď bolo železničné vojsko zrušené. Od roku 2003 som prešiel k Vojenskej polícii. K jej organizačnému prvku na vytvorenie Výcvikového centra Vojenskej polície v Liptovskom Mikuláši. Najskôr som bol materialista, od roku 2005 inštruktor Výcvikového centra pre boj zblízka, služobné zákroky a ochranu VIP osôb. Neskôr som spoločne s centrom prešiel do Vlkanovej – Hronseku.

Okrem vojenskej strednej školy ste absolvovali aj ďalšie odborné kurzy a školenia? Aby som mohol plnohodnotne zastávať svoje úlohy vo Vojenskej polícii, ukončil

som polročný špecializačný kurz v Akadémii policajného zboru SR, získal som postupne oprávnenie inštruktora 1. triedy pre boj zblízka, triednosť streleckého inštruktora a niektoré ďalšie kurzy. Najviac si však cením kurz osobnej ochrany, ktorí viedli izraelskí inštruktori, ktorí sú v tejto oblasti svetovou špičkou.

Získali ste v rámci svojej kariéry aj medzinárodné skúsenosti?

V rokoch 2008 až 2009 som pôsobil v prvej rotácii slovenskej strážnej jednotky na základni v Kandahare. Úlohy sme plnili ešte na bráne ECP-3. Pred nami obdobné úlohy plnili vojaci z Bulharska a Rumunska. Okrem svojej strážnej činnosti som išiel do Afganistanu s cieľom nazbierať skúsenosti pre prípravu ďalšej rotácie u nás vo Vlkanovej. V tom období nebola núdza o množstvo raketových útokov na základňu. Ale napriek tomu na svoj pobyt v Afganistane rád spomínam. Na základe získaných skúseností sme potom doma pripravili ďalšiu rotáciu. Svojím spôsobom som sa na túto úlohu pripravoval už v Kandahári. Do detailu som prepracoval náčrt strážneho stanovišťa, prezentáciu. Vo Vlkanovej sme potom urobili model. Vlastne kemp, ktorý bol

zmenšenou verziou strážneho stanovišťa v Kandahare. Vďaka tomu sme mohli do detailov s ďalšími rotáciami precvičiť celú ich činnosť. Veliteľ strážnej čaty, ktorá potom plnila úlohy v Afganistane, mi poďakoval, že vlastne vďaka našej makete, modelu, nešli do neznámeho... To boli pre nás tie najkrajšie slová uznania.

Čo vám dalo pôsobenie v operácii ISAF?

Afganistan mi rozšíril obzor. Po vojenskej, odbornej i osobnostnej stránke. Získal som mnoho skúseností z medzinárodnej spolupráce, prostredia. Veľa z toho som neskôr využil vo svojej ďalšej práci inštruktora Vojenskej polície Odboru výcviku a kynológie Vlkanová – Hronsek. Vždy po návrate vojenských policajtov z plnenia úloh v zahraničí sme sa snažili ich poznatky zapracovať do našej činnosti. Či už to bolo z Afganistanu, Bosny a Hercegoviny, Cypru, pôsobenia v rámci mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT), či najnovšie z operácie SOPHIA v Stredozemnom mori. Začali sme viac riešiť modelové situácie, pri výcviku sa čo možno najviac približovať realite.

Text a foto: Jozef Žiak

vedenia rezortu obrany s vojakmi, ktorí boli nasadení v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Najťažší bol Irak

„Pre rodinu bol najťažší Irak, vtedy mal náš syn 2,5 roka a bol na manžela veľmi upnutý. No a ja, pravdaže, som sa veľmi bála,“ spomenie si pani Havlíňová na obdobie, keď jej Tonči, ako ho volajú kamaráti, pôsobil v Iraku v rámci ženijnej odmínovacej roty. Odmíňoval a tiež likvidoval nevybuchnutú muníciu, pričom s týmto nebezpečným „biznisom“ už mal skúsenosti aj z Balkánu. Tam bol veliteľ školiaceho družstva na mýnovú bezpečnosť a podieľal sa na odmíňovaní územia. Tí, čo ho poznajú, vedia, že je pokojný, rozvážny, spoľahlivý, profesionálne pripravený – a veci robí sústredene, s maximálnym záujmom. V tejto oblasti by to inak nešlo. Keď sme sa ho spýtali, vďaka čomu Slováci, ktorí sa štvrtstoročie skoro kontinuálne venovali odmíňovaniu či likvidácii nástražných výbušných systémov, túto nebezpečnú činnosť vykonávali bez vážnejšieho pracovného úrazu, povedal nám: „Určite to nie je len o šťastí, aj keď niekedy treba aj to. Je to predovšetkým o schopnosti vybrať na túto prácu vhodných ľudí, vedieť ich vycvičiť a udržiavať ich spôsobilosti na profesionálnej úrovni.“ Starší inštruktor výcvikovej jednotky vojenských misií z Martina nrtm. Havlín aj na základe svojich skúseností vie, o čom hovorí. Napokon, ako starší inštruktor oddelenia špeciálnej prípravy Výcvikovej jednotky

vojenských misií Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin tieto skúsenosti aj odovzdáva mladším kolegom z ozbrojených síl. A aké typy vojakov sú na „tanec“ medzi mýnami najvhodnejšie? Odpovedá: „Skromní, oddaní veci, ktorí s veľkou pokorou plnia takéto náročné úlohy. Ja som mal veľmi dobrých učiteľov a aj po rokoch im ďakujem za to, čo ma naučili.“

Uniforma, folklór, charita

Nrtm. Havlín si veľmi váži vojenskú uniformu, inak by v nej neostal najmä vtedy, keď sa kvôli reorganizácii musel zriecť dôstojníckej hodnosti. Slúžil v Martine, Liptovskom Mikuláši, Novákoch, Sereďi a teraz

je opäť v Martine. No o mýnovom nebezpečenstve vie svoje. O tejto téme prednášal aj školákom v Bosne a Hercegovine, keď pôsobil v operácii ALTHEA. Vie, koľko zla a tragédií tam už mýny spôsobili. O tom, že tento otec syna a dcéry má deti rád, svedčí tiež skutočnosť, že sa podieľal na viacerých zbierkach pre onkologicky chorých malých pacientov či na zbierkach pre nebohaté rodiny. No nielen to. Pôsobí ako tanečný pedagóg Detského folklórneho súboru Turiec, kde je jeho manželka umelecká vedúca a obidve deti sú jeho členmi. Udržiavajú slovenský ľudový tanec a obyčaje v srdciach mladých.

A čo tancuje najradšej? „Iste sú to liptovské tance, ale určite sa nedá povedať, že by ma niektorý región na Slovensku svojím folklórom neoslovil. Manželka má najbližšie k folklóru z Turca, odkiaľ pochádza. No ukázalo sa, že zľadiť krok vieme pri každom tanci,“ zasmeje sa. Možno je to aj tým, že Tonči Havlín od šiestich rokov vyrastal bez otca a o to viac je preňho dôležité rodinné zázemie. „Bez fungujúcej rodiny si neviem predstaviť, ako by som bol schopný plnohodnotne sa venovať mojej práci a záľubám. Každý vzťah by mal byť o absolútnom rešpektovaní jeden druhého, každodenných kompromisoch a tiež o vzájomnej podpore.“ A čo plánuje do budúcnosti? „Chcem naďalej odovzdávať to, čo som sa naučil, svojim pokračovateľom, aby som sa mohol tešiť z toho, čo dokážu.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Realita výcviku

Generál v montérkach

Niektorí zamestnanci muničného skladu v Trenčíne – Zábraní boli prekvapení, keď ho prvý raz videli v generálskej uniforme. Ved' dovtedy ho poznali len ako staršieho pána v montérkach.

„**Z** fyzickej práce nemám strach. Ráno si oblečiem montérky a robím až do večera. S pílou, vŕtačkou, pri osadzovaní kameňov, natieraní či brúsení... Najväčšie problémy sú zohnať financie, všetko zabezpečiť, doviezť materiál. Dosť som sa však naučil, keď som synovi tri roky pomáhal stavať dom,“ priznáva generálporučík v. v. Pavel Honzek.

Na začiatku bola hanba

Na vojenskom cintoríne z prvej svetovej vojny v Trenčíne – Zábraní sa prvý raz ocitol na jeseň 2014 s vtedajším zástupcom vojenského pridelenca Ruskej federácie, ktorý hľadal cintorínny ruských vojakov z prvej svetovej vojny. „O cintoríne som nevedel napriek tomu, že už mnoho rokov bývam v Trenčíne. Keď sme tam prišli, hanbil som sa za stav, v akom sme ho našli. Aj napriek tomu, že tesne pred našou návštevou pokosili vysokú trávu a odstránili popadané konáre. Z hrobov vyrastali náletové dreviny, betón na hroboch bol rozrušený, popraskaný, časť hrobov úplne rozvalená. Vtedy sa vo mne zrodila myšlienka, že by sme s tým mali niečo urobiť, aby nebol našou národnou hanbou. Ved' okrem Slovákov a Čechov tam ležia aj vojaci ďalších krajín. Bolo by dobré postarať sa o nich.“

Návrh predložil Rade Klubu generálov SR a keďže je z Trenčína, poverila ho riadením celej akcie, spoločne s regionálnou skupinou Klubu generálov SR Sever.

Už koncom roka 2014 začali prvé aktivity. Na začiatku boli len dvaja, spolu s generálmajorom v. v. Gašparom Hozmanom. Vypracovali plán, akú podobu by mal mať obnovený cintorín. V roku 2015 sa pustili do prvých prác. Začali s pôvodnou vstupnou časťou. V zime, keď sa nedalo pracovať v teréne, jazdili do Vojenského historického ústavu v Bratislave. Stretli sa tam s veľkou pomocou a ochotou. Začali s praktickými prácami, s rozoberaním a úpravou vstupných stĺpov, čistením priestoru okolo nich.

Sen sa napĺňa

Už 10. novembra 2015 sa na cintoríne prvý raz konal pietny akt. Generál Honzek vtedy vyjadril presvedčenie, že do roku 2018 sa podarí obnoviť celý cintorín. Medzi cintorínmi z prvej svetovej vojny na Slovensku je výnimočný. Nachádza sa totiž v priestoroch trenčianskeho muničného skladu, nie je prístupný verejnosti. Je na ňom pochovaných 771 vojakov – Slovákov, Čechov, Rumunov, Maďarov, Rusov, Poliakov, Rakúšanov, Talianov, Turkov a Nemcov. Na ploche zhruba 5 000 m² bolo pôvodne pochovaných 927 vojakov, ale v roku 1925 exhumovali 154 príslušníkov bývalého Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov a previezli ich na trenčiansky mestský cintorín.

V predvečer 99. výročia skončenia prvej svetovej vojny 10. novembra 2017 sa podarilo zrekonštruovať ďalšiu časť cintorína. Po prvý raz mohli zapáliť

Pro Patria

IBRAHIM

09LU

MUSTAFA

1917 FEB 6.

sviečky na hrobch svojich predkov aj občania. Príbuzní vojaka Štefana Habánka zo Žitkovej na moravsko-slovenskom pomedzí prvý raz videli miesto večného odpočinku svojho predka. Aj vďaka tomu, že generál Honzek s kolegami ich vypátrali. Pátraciu akciu aj s pomocou starostov a primátorov zúžili na príslušníkov oboch trenčianskych plukov (71. pešieho a 15. honvédskeho).

Zostal na Slovensku

Generál Honzek skromne priznáva, že keď na jeseň roku 2014 spomínaný cintorín videl po prvý raz, sám veľmi neveril, že by sa ho podarilo k 100. výročiu prvej svetovej vojny upraviť. Aj preto, lebo sponzorstvo v tejto oblasti na Slovensku ešte veľmi rozšírené nie je. Aj napriek tomu sa podarilo ešte v roku 2017 položiť všetky náhrobné kamene a celú plochu zatravníť. Je to celkom 717 nových náhrobných kameňov. Bolo opravených 16 špecifických moslimských hrobov tureckých vojakov. „Na ploche sa nachádza aj 7 historických pomníčkov. Rozhodli sme sa, že napravo od historických stĺpov vchodu cintorína ponecháme upravené pôvodné hroby z rokov 1915 – 18, je ich 30. V tomto roku nás čakajú na prvý pohľad drobnejšie práce. Treba prerobiť a dať konečnú podobu nástupovej ploche. Bude na nej asi 11 kusov informačných tabúľ. Na nich bude zoznam pochovaných vojakov a základné informácie o cintoríne. Chceme tam umiestniť aj dvojtonový monolit. Na ňom bude tabuľa o cintoríne a kto sa podieľal na jeho obnove.“

Rodák z Jaroslavic v okrese Znojmo, ktorý neskôr žil v Prahe, v Bratislave absolvoval „žižkáreň“ (Vojenskú školu Jana Žižku z Trocnova), vo Vyškove vysokú vojenskú školu a 24. augusta 1968 po jej ukončení nastúpil do Milovíc. Dlho sa tam však neohrial. Priestor zaujali sovietski vojaci. Už o pár mesiacov sa spolu s 15. tankovým plukom sťahoval na Slovensko, do Martina. V závere svojej vojenskej kariéry bol zástupcom náčelníka GŠ Armády SR pre obranné plánovanie. S vďakou spomína na sponzorov a podporovateľov. Odpracovali tisícky brigádnických hodín. Najmä z útvarov pozemných síl, ich veliteľstva v Trenčíne, miestneho strážneho útvaru, ženijného práporu zo Serede, práporu podpory velenia pozemných síl z Trenčína, ZaSKIS Trenčín a ďalších. Bez nich by sa nepodarilo cintorín zrekonštruovať. Ruku k dielu priložili aj členovia Klubu generálov, hoci sú už mnohí starší (generáli Pančík, Hozman, Ešmír, Humený, Blizman).

Text: Jozef Žiak

Foto: archív P. H., Ivan Kelement, autor

Dôveryhodné a spoľahlivé

Sekcia ľudských zdrojov MO SR v novembri 2017 spracovala projekt výskumu verejnej mienky, ktorý sa týkal otázok obrany a bezpečnosti Slovenska.

Samotný výskum na vzorke 1003 respondentov vo veku od 18 rokov ukázal, že verejnosť považuje Ozbrojené sily SR za spoľahlivú a dôveryhodnú organizáciu. Profesionálni vojaci sú podľa výsledkov tohto reprezentatívneho výskumu vycvičení a schopní brániť vlasť, prípadne pomáhať obyvateľstvu pri rôznych živelných katastrofách.

Participáciu profesionálnych vojakov našich ozbrojených síl na vojenských misiách v zahraničí a vojenských cvičeniach hodnotí väčšina respondentov (56,7 %) pozitívne, časť z opýtaných považuje túto skutočnosť za príspevok ku globálnej bezpečnosti a časť respondentov to vníma ako plnenie záväzkov Slovenska vyplývajúcich z členstva vo vojensko-politických organizáciách.

Približne tretina verejnosti však vníma účasť profesionálnych vojakov vo vojenských misiách v zahraničí negatívne a domnieva sa, že to môže byť zámienkou pre teroristický útok voči Slovensku.

Pri hodnotení bezpečnostnej situácie Slovenska sa necelá polovica respondentov výskumu domnieva, že za posledné obdobie

sa zlepšila. Za horšiu ju považuje o niečo viac ako jedna tretina opýtaných.

Pre zvýšenie obranyschopnosti našej krajiny je podľa väčšiny opýtaných dôležité zvýšenie počtu profesionálnych vojakov, vytvorenie a udržiavanie aktívnych záloh a zvýšenie atraktívnosti dobrovoľnej vojenskej prípravy.

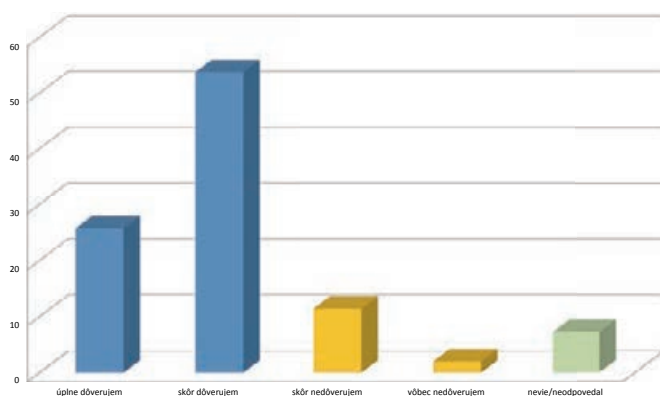
Výskum verejnej mienky ukázal, že verejnosť pozitívne hodnotí realizáciu dobrovoľnej vojenskej prípravy pre záujemcov, ktorí neabsolvovali inú formu vojenskej prípravy, resp. ktorí neslúžili v ozbrojených silách.

Zvýšenú „citlivosť“ verejnosti na otázky obrany a bezpečnosti Slovenska, ktorú možno zaznamenať v poslednom období, potvrdzuje fakt, že viac ako tri štvrtiny verejnosti Slovenska sa domnieva, že by bolo správne, aby sa posilnila branná príprava v rámci vyučovacieho procesu na základných a stredných školách (79 %).

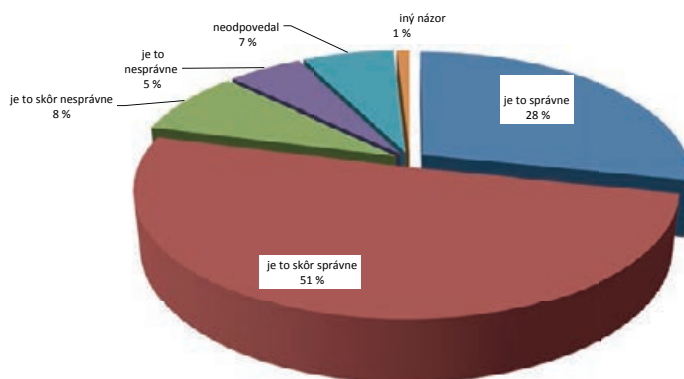
Výsledky reprezentatívneho výskumu verejnej mienky, ktorý zaznamenáva názory a postoje dospeléj populácie Slovenska, sú povzbudivým impulzom pre prácu našich ozbrojených síl. Pozitívny obraz, ktorý si vojaci vo verejnosti vybudovali, však nie len povzbudzuje, ale aj zaväzuje.

Text: Karol Čukan,
Sekcia ľudských zdrojov MO SR

Dôvera mladých ľudí k OS SR
(n=816, v %)

Považujete za správne alebo nesprávne posilniť v rámci vyučovacieho procesu brannú prípravu na základných a stredných školách?
(n=1003)

DUKLA a Športovec roka

Z tradične trinástich oceňovaných pozícií v najprestížnejšej slovenskej športovej ankete Športovec roka získali členovia Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica za rok 2017 až šesť umiestnení. Je to najviac za posledné roky a Dukla sa stala v rámci ankety neformálne najlepším slovenským športovým klubom.

Spomedzi desiatky oceňovaných jednotlivcov sa lyžiarky Petra Vlhová a Veronika Velez Zuzulová umiestnili na 2. a 3. mieste. Vodný slalomár Alexander Slafkovský bol siedmy a rýchlostný kanoista Peter Gelle deviaty. V kolektívoch získalo 1. miesto miešané družstvo v zjazdovom lyžovaní v zložení Veronika Velez Zuzulová, Petra Vlhová, Matej Falat a Andreas Žampa. Hliadka mužov 3×C1 vo vodnom slalome v zložení Michal Martikán, Alexander Slafkovský (obaja VŠC Dukla) a Matej Beňuš bola tretia.

„Všetkým oceneným športovcom úprimne blahoželám. Verím, že svoje kvality potvrdia aj na blížiacej sa zimnej olympiáde a budú hrdo reprezentovať naše Slovensko. Určite môžu aj naďalej počítať s našou podporou,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš.

Potlesk aj pre zázemie

Za ocenené kvarteto lyžiarov, ktoré skončilo strieborné na majstrovstvách sveta v St. Moritz v tímovej súťaži, prevzal 22. decembra v novej budove Slovenského národného divadla ocenenie riaditeľ VŠC Dukla pplk.

Roman Benčík. Povedal nám: „Výsledky ankety netešia len športovcov samotných, ale nepochybne celé zázemie, ktoré im pomáha k špičkovej výkonnosti. Zároveň som rád, že sa našim reprezentantom darí pripravovať sa na zimné olympijské hry a iné šampionáty, takže verím, že zabodujeme aj budúci rok – a nielen na Športovci roka.“ Ak by vás zaujímalo, akú motiváciu majú do ďalších sezón Michal Martikán a Alexander Slafkovský, ktorí zvíťazili s Matejom Beňušom na majstrovstvách sveta v 3×C1 v Pau, tu sú ich odpovede: „Základ úspechu je mať rád to, čo človek robí. Keď som bol mladý, počúval som, že skúsenejší to majú ľahšie. Teraz už akože skúsenejší si to nemyslím, lebo základ úspechu je stále v tréningu,“ povedal M. Martikán. „Veď ja som ešte ani zďaleka nedosiahol, čo sa dosiahnuť dá. Stáť na olympijskej debne, to mi stále chýba, preto ma čaká veľa práce,“ usmial sa A. Slafkovský.

Bojújú a idú hore

Petra Vlhová skončila v celkovom hodnotení Svetového pohára v zjazdovom lyžovaní desiatu, čo je najlepší výsledok Slo-

venky v histórii. Veronika Velez Zuzulová získala v sezóne 2016 – 2017 v rámci Svetového pohára konečné 2. miesto v slalome, čo je tiež unikátny výsledok. Alexander Slafkovský okrem hliadky 3×C1 zvíťazil na majstrovstvách sveta v C1 v Pau aj ako jednotlivec. No a nadrotmajster Peter Gelle s Adamom Botekom získali na Majstrovstvách sveta v rýchlostnej kanoistike v Račiciach K2 na 1 000 m druhé miesto. „U športovcov je to ako u vojakov – ak máte na to, aby ste šli dopredu a zlepšovali sa, tak jednoducho bojujete a idete hore,“ usmial sa. Potlesk postojačky si však užil aj nadporučík Matej Tóth, ktorý odovzdával titul Športová legenda bývalému dlhoročnému reprezentantovi Dukly a olympijskému víťazovi v chôdzi (1988, Soul) Jozefovi Pribilincovi. „Bolo to úžasne emotívne, rozklepal sa mi hlas a tá obrovská podpora počas mojej kauzy ma obohatila o skúsenosť, že ľudia pri mne stáli nielen v dobrom, ale aj v zlom, z čoho sa veľmi teším,“ povedal olympijský víťaz z Ria, ktorý definitívne vyvrátil podozrenia z dopingu a už od jesene trénuje na tohtoročné ME v Berlíne.

„Celá moja športová kariéra je spojená s Duklou, som jej vďačný, no hoci to tu dnes večer vyzeralo všetko veľmi pekne, ak sa nielen v Dukle, ale na celom Slovensku nezačneme opätovne systémovo a čo najširšie venovať mládeži, zavaríme si na problém,“ varoval J. Pribilinec a dodal, že rád nosil nielen dres Dukly, ale aj svoju uniformu podplukovníka.

Text: Pavol Vítko
Foto: Martin Mikula

SENIORSKÝ 7 DŇOVÝ POBYT V TATRÁCH

| 5 PROCEDÚR POČAS POBYTU | NAD 60 ROKOV

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

ubytovanie pre 1 osobu na 6 nocí s polpenziou	5 procedúr počas pobytu				
detský kútik	biliard	stolný tenis	posilňovňa	vonkajšie klzisko	wifi internet
infocentrum - stála 24 h. služba recepcie	bezplatné parkovanie v areáli hotela				

ĎALŠIE SLUŽBY ZA DOPLATOK:

| doplatok plná penzia - 6€/osoba/deň | GOPASS skipasy | 30% zľava na procedúry |
| regionálna karta zliav TatryCard - 3€/osoba/4 dni | výhody TatryCard: cestovanie
električkami TEŽ zdarma, poistenie na hory počas zimnej sezóny a Skibus zdarma |
| 20% zľava na celodenný skipas do lyžiarskeho strediska Lopušná dolina |

GRANIT

HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

od 189 €
/osoba/pobyt
s polpenziou

nutnosť rezervácie

+421 (0) 52 4422 751
repcia.tz@horezza.sk

RELAXAČNÝ KÚPELNÝ POBYT V CENTRE PIEŠŤAN

| Pobyt je možné využiť do 31.03.2018

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

| ubytovanie pre 1 osobu na 1 noc s pol resp. plnou penziou | vstupná lekárska prehliadka |
| 2 procedúry denne počas pobytu | krytý bazén | fitness | ihrisko | wifi internet |

ĎALŠIE SLUŽBY ZA DOPLATOK:

| plná penzia | parkovanie v areáli hotela | požičanie bicyklov | biliard |

| doplatok za neobsadené lôžko je 15€/noc | kúpeľný poplatok je 1,1€/osoba/deň |
| check-in po 13 hod., check-out do 10 hod. |

GRANIT

HOTEL

PIEŠŤANY

od 43 €
/osoba/noc

min. dĺžka
pobytu je 6 nocí
nutnosť rezervácie

+421 (0) 33 7983 111
repcia.pn@horezza.sk

ZIMNÝ RELAXAČNÝ POBYT VO VEĽKEJ FATRE

| Pobyt je možné využiť do 31.03.2018

V CENE JE ZAHRNUTÉ:

ubytovanie pre 1 osobu na 3 noci s plnou penziou	bezplatné parkovanie v areáli hotela				
detský kútik	biliard	stolný tenis	posilňovňa	nonstop klzisko	wifi internet
jednorázový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny	20% zľava na procedúry				
GRANIT Cinema	lyžiarsky vlek	nočné lyžovanie	bežecké a skialpové trasy		

GRANIT

HOTEL

SMREKOVICA

114 €
/osoba/pobyt

nutnosť rezervácie

POČAS ZIMNÉHO OBDOBIA JE NEVYHNUTNÉ POUŽIŤ NA PRÍJAZDOVEJ CESTE
K HOTELOVEJ PREVÁDZKE SNEŽNÉ REŤAZE.

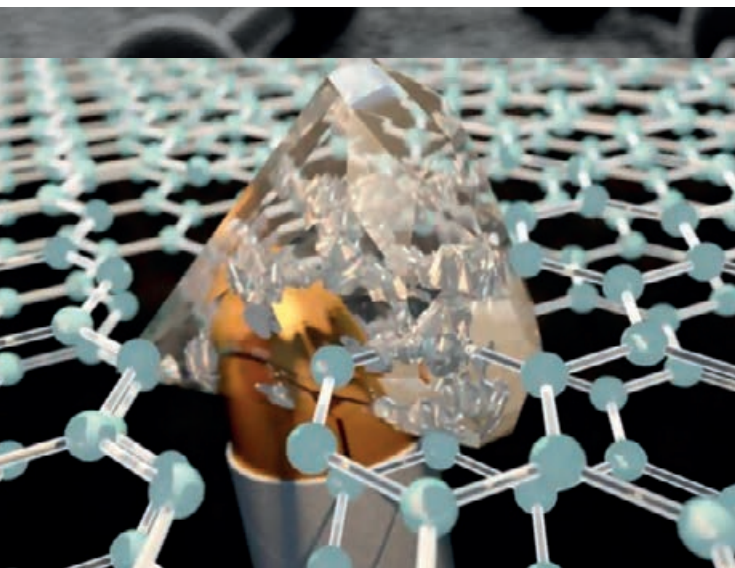
+421 (0) 914 324 188
repcia.sm@horezza.sk

Shoot Portraits, Not People

Na čo všetko sa dá využiť fotografické vybavenie, keď už ho fotograf nepoužíva? Portrétny fotograf Jason Siegel z objektívov, statívov a bleskov vytvoril sériu zbraní v rámci kampane proti násiliu. Staré fotografické vybavenie pod rukami Jasona Siegela znova oživa v podobe netradičných umeleckých diel. Fotograf v rámci projektu Shoot Portraits, Not People vytvára zbierku zbraní a vojnového vybavenia. Prirodzene, nejde o funkčné zbrane. Modely vytvorené z fotoapa-

rátov, objektívov, bleskov, statívov a iného príslušenstva vznikali v spolupráci s umelcom a sochárom Keithom D'Angelo a ich fotografie zverejňuje Jason Siegel na svojom instagramovom účte, kde sa objavujú aj jeho čisto fotografické diela. Medzi modelmi môžeme nájsť aj sériu imitácií granátov vytvorených zo starých objektívov. Podareným kusom je aj plynová maska. Netradičné výtvyry bolo možné vidieť aj na predajnej výstave. Časť zo zisku putovala na účet fondu obetí nepokojov z Las Vegas.

Nepriestrelná vesta s hrúbkou dva atómy?

Vedci zo City University of New York objavili novú vlastnosť grafénu. Ak sa na seba položia dve vrstvy tohto materiálu, môžu za určitých podmienok získať tvrdosť diamantu. Grafén je dvojrozmerný materiál, pričom jedna vrstva má hrúbku jedného atómu. Z jeho dvoch vrstiev by sa mohla vyrobiť najtenšia nepriestrelná fólia na svete. Dve flexibilné vrstvy vytvoria pod tlakom materiál podobný diamantu, takzvaný diamén, tvrdší ako diamant a veľmi odolný voči nárazom. Na vytvorenie diaménu je potrebné, aby boli dve vrstvy grafénu vzájomne uložené v správnej polohe. Ak sa na ne vyvinie tlak pri izbovej teplote, dochádza k jeho transformácii na extrémne tvrdý materiál. Špecifikom tvorby diaménov je, že vznikajú iba v kombinácii dvoch vrstiev grafénu. Nový objav nájde pravdepodobne uplatnenie pri vývoji odolných ochranných náterov alebo ultraľahkých nepriestrelných fólií.

/ FILM /

Chlapi neplačú

Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Slovinsko a Nemecko spojili sily pri realizácii drámy debutujúceho scenáristu a režiséra Alens Drljevića zo Sarajeva. V ošarpanom horskom hoteli prebieha psychologický experiment. Stretne sa v ňom osem dobrovoľníkov z radov vojnových veteránov, zastupujúcich rôzne národnosti a etniká bývalej Juhoslávie, aby podstúpili spoločnú terapiu. V snovej atmosfére obrovského prázdneho hotela vyplávajú na povrch najhlbšie rany minulosti, zasadené rodinou či vojnovými skúsenosťami. Či už boli účastníci priamymi aktérmi, obeťami alebo iba svedkami vojnových zločinov, ktoré v 90. rokoch zjazyli spoločný štát, ich dozvuky žijú v ich myšliach ďalej a nemožno od nich očakávať vzájomný súzvuk. Slovinský terapeut, ktorý má skupinu na starosti, len ťažko zvláda výbušnú zmes, ktorú môže okamžite zapáliť každé slovo, vyriechnuté bez rozmyslu – alebo len zdanie krivý pohľad. Filmová dráma Chlapi neplačú na lanskom festivale v Karlových Varoch získala Osobitnú cenu poroty a Cenu Europa Cinemas Label.

/ VIDEO /

Americký zabijak

Film režiséra Michaela Cuesta Americký zabijak, nakrútený podľa celosvetového bestselleru Vinca Flynna, sleduje osudy Mitcha Rapapa (Dylan O'Brien), ktorý za tragických okolností stratil snúbenicu. Jeho túžba po pomste ho privedie až k zúfalému činu, vďaka ktorému si ho všimne CIA a ponúkne mu možnosť pracovať pre nich. Po šiestich mesiacoch intenzívneho tréningu v tajnom výcvikovom tábore je nový agent pripravený vyraziť na svoju prvú misiu, v ktorej nesmie zlyhať. Stojí proti nemu najnebezpečnejší protivník zo všetkých, známy ako Duch – bývalý špičkový agent CIA, ktorý dokonale pozná taktiku a postupy tajných služieb. Šanca poraziť ho je takmer nulová. Dylan O'Brien pred nakrúcaním absolvoval niekoľkokomesačný tréning bojových umení (ju-jitsu, box, krav maga) a taktickej strelby. Okrem toho posilňoval a trénoval parkúr.

Cenovo dostupný Hummer

Chorvátsky výrobca NOA prináša zaujímavé smartfóny. Jeho model NOA Hummer LE má odolnosť IP68, pokojne ho teda môžete ponoriť do vody. Je výrazne obrnený a plastové časti sú vystužené hliníkovými plátmi. Zadná strana je šrafovaná a dobre sa drží v ruke, telefón sa nešmýka ani na hladkých povrchoch. Na to, aby ste sa dostali k obojstranným SIM kartám alebo pamäťovej karte, je potrebné použiť skrutkovač. Telefón má vyvýšené orámovanie. Chráni ho pri položení displejom dole. Výrobca zvolil podsvietené dotykové tlačidlá pod displejom. Špeciálnou je batéria s kapacitou 4 200 mAh. Výkonovo je Hummer nižšia stredná trieda. Výrobca do systému Android 6 nepridal veľa zmien, zameral sa na jednoduchšie ovládanie a úsporu batérie. Medzi aplikáciami nájdeme kompas s výškomerom a baterku. Tá pracuje v režime trvalého svetla alebo signalizácie SOS. Ďalšie vylepšenia sa týkajú gest na zamknutom displeji, ktorými spustíte bežné funkcie. Režim na ovládanie rukavicami treba nastaviť samostatne. Telefón dokazuje, že aj v segmente odolných smartfónov možno robiť dobré fotografie. A cena? Milo prekvapí: 199 eur.

/ KNIHA /

Smrť v bunkri

„Zdedil som po ňom niečo?“ pýta sa spisovateľ a reportér Martin Pollack pri pohľade na fotografiu svojho otca v uniforme SS. Je nenávisť dedičná? A ako sa postaviť temnej minulosti predkov? S desivým dedičstvom nacizmu sa nedokážu vyrovnáť celé krajiny, ako sa s ním teda má vysporiadať jeden človek, keď zistí, že jeho otec má na rukách krv stoviek nevinných ľudí? Martin Pollack v knihe Smrť v bunkri pátra po nacistickej minulosti svojich predkov, no predovšetkým biologického otca, vysokého predstaviteľa nacistickej SS, ktorý po potlačení SNP operoval a vraždil aj na území Slovenska. Martin Pollack rekonštruje jeho život, aby lepšie spoznal a pochopil aj seba. Prijatá minulosť i všetky jej hriechy – to je možno najlepší spôsob, ako sa vyrovnáť s temnými dejinami svojej rodiny. A je to možno aj dobrý recept pre celú spoločnosť. Kniha Martina Pollacka Smrť v bunkri vychádza na 248 stranách vo vynikajúcom preklade Michala Hvoreckého.

VOJENSKÝ
HISTORICKÝ
KALENDÁR

Február

1. február

1793 Francúzsko vyhlásilo vojnu Spojenému kráľovstvu a Holandsku

1908 Portugalský kráľ Karol I. a jeho syn princ Luis Filipe boli zavraždení v Lisabone

1918 V Boke Kotorskej (Čierna Hora) sa vzbúrilo 6 000 rakúsko-uhorských námorníkov

1958 Štart americkej družice Explorer 1

2003 Výbuch raketoplánu Columbia pri návrate z vesmíru

3. február

1468 Zomrel vynálezca kníhtlače Johannes Gutenberg

6. február

1453 Uhorský snem zbavil Jana Jiskru z Brandýsa všetkých majetkov a vykázal ho z Uhorska

9. február

1918 Centrálné mocnosti podpísali mierovú zmluvu s Ukrajinou

10. február

1918 Zomrel posledný skutočne vládnucci sultán Osmanskej ríše Abdulhamid II.

14. február

1943 Rusi znovu získali stratené pozície pri Rostove a Charkove

15. február

1763 Hubertsburským mierom sa skončila sedemročná vojna o Sliezske, ktorú viedla Mária Terézia s Pruskom od roku 1756

1938 Zriadená Vojenská továreň 5 v Zemianskych Kostolnoch

16. február

1918 Litva formálne vyhlásila nezávislosť

1933 Krajiny Malej dohody (ČSR, Rumunsko, Juhoslávia) usporiadali v Ženeve konferenciu a ustanovili trvalý riadiaci orgán ako reakciu na vzostup nacistov v Nemecku

1948 Severná Kórea sa vyhlásila za ľudovodemokratickú republiku

17. február

1568 V Drinopole (Edirne) uzavreli mierovú zmluvu cisár Maximilián II. a sultán Selim II.

19. február

2008 Fidel Castro oznámil svoj odchod z funkcie prezidenta Kuby

21. február

1848 Karol Marx a Friedrich Engels publikovali Komunistický manifest

24. február

1538 Po vyše desaťročnom vojenskom súperení uhorský kráľ Ferdinand I. a Ján Zápoľský uzavreli mier vo Veľkom Varadíne

25. február

1948 Prezident ČSR Edvard Beneš prijal demisiu ministrov a podpísal menovacie dekréty nových členov vlády, navrhnutých komunistami na čele s Klementom Gottwaldom

26. február

1968 Z ČSSR ušiel vysoký funkcionár MNO genmr. J. Šejna, v USA požiadal o politický azyl

Zostavila: Mária Stanová
Vojenský historický ústav

Vaše starosti... ...na našu hlavu

? Aká je možnosť odpredať bytov obstaraných v rámci Programu obstarávania služobných bytov pre zamestnancov štátnej správy?

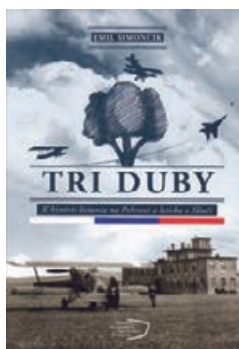
! Ministerstvo obrany a Bytová agentúra ministerstva obrany (ďalej len BARMO) obstarali 122 bytových jednotiek v rámci Programu obstarávania služobných bytov pre zamestnancov štátnej správy (ďalej len „Program“), ktorý schválila vláda uznesením č. 324 z 11. 2. 2001 a uznesením č. 168/2003. Nadväzne na tieto uznesenia vydalo MVaRR SR smernicu, ktorou sa ustanovili pravidlá pre poskytovanie finančných prostriedkov vo forme dotácie na obstaranie služobných bytov. Okrem iného podmienkou poskytnutia dotácií na obstaranie bytov bolo, že služobné možno prenajať len zamestnancovi štátnej správy, ktorý je v štátnozamestnaneckom pomere v stálej štátnej službe. Súčasne musí príjemca dotácie zabezpečiť, aby nájom zanikol u osôb, ktoré tieto podmienky nespĺňajú. Už v roku 2007 riaditeľ BARMO vykonal potrebné kroky na zrušenie podmienok vyplývajúcich z Programu a obmedzujúcich prevod služobných bytov do vlastníctva nájomcov, neúspešne. Z uvedených dôvodov tieto služobné byty obstarané v rámci Programu zatiaľ nemôžu byť predmetom prevodu v zmysle citovaného zákona. V prípade, že bude prevod týchto bytov do vlastníctva nájomcov možný, BARMO bude nájomcov včas informovať.

Mgr. Norbert Koch,
riaditeľ Bytovej agentúry ministerstva obrany

O Troch Duboch

Keď v roku 2013 nečakane zomrel odborník na regionálnu históriu stredného Slovenska Milan Gajdoš, Emil Šimončík váhal, či pokračovať v projekte, ktorý si naplánovali. Išlo o detailné spracovanie histórie letiska Tri Duby. Zdedil však lásku k lietaniu po svojom otcovi, leteckom mechanikovi – a v rokoch 1998 až 2012 pracoval na Leteckej základni Sliach. Aj preto sa nevzdal. V rokoch 1992 – 2010 bol poslancom sliačskeho zastupiteľstva a k dejinám mesta i okolia má mimoriadny vzťah. Knižný debut tohto 69-ročného autora predstavuje 380 strán ilustrovaných asi 350 fotografiami. V roku 2017 ho vydal Klub priateľov Múzea Slovenského národného povstania. Kniha Tri Duby s podtitulom K histórii lietania na Pohroní a letiska v Sliachi sa začína v prvej polovici minulého storočia. Končí sa v roku 1990, s presahmi do súčasnosti.

(pv)

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozviť sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk

Spoveď Pétépáka

Do vojenských táborov nútených prác – pomocných technických práporov (PTP) povolal totalitný režim v rokoch 1948 – 1954 približne 40-tisíc mladých mužov z Čiech a Slovenska. Tábory zneužíval na umlčanie, zastrašenie a izoláciu skutočných aj domnelých odporcov režimu. Boli aj zdrojom lacnej pracovnej sily na stavbách, v lesoch, baniach či kameňolomoch. Vojaci v nich boli zadržávaní aj viac ako tri roky. Jedným z nich bol Ján Benč.

Nedôveryhodným sa stal, lebo veril, že tisíce poľských vojenských dôstojníkov nepostrieľali v Katyňskom lese nemeckí, ale sovietski vojaci. Na stavbách či v kameňolomoch v severných a západných Čechách za to odsúdžil 28 mesiacov. V útlej knižke, ktorú vydala Konfederácia politických väzňov Slovenska, sa autor neheroizuje a priznáva, že keď dostal na výber vstup do komunistckej strany alebo život v pomocných robotníckych pozíciách, prihlášku podpísal. No i potom žil v strachu, nehovoriac o tom, že po okupácii Československa v roku 1968 a normalizácii ho zo strany vylúčili. O to viac sú však jeho memoáre, ktoré spísal už pripútaný na lôžko, uveriteľné, ba až násťojivé.

MINISTER OBRANY SR,
NÁČELNÍK GENERÁLNEHO ŠTÁBU
OZbrojených síl SR a MESAČNÍK OBRANA
VYHLASUJÚ

**17. ROČNÍK VÝTVARNEJ SÚŤAŽE
PRE ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH ŠKOL**

VOJACI OČAMI DETÍ

Záujemcovia, jednotlivci aj kolektívy, môžu poslať svoje
výtvarné práce označené spätočnou adresou, adresou školy a ročníkom,
telefónnym kontaktom a dátumom narodenia

najneskôr do 11. mája 2018

na adresu:
Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
v obálkach označených nápisom SÚŤAŽ.

Spomedzi súťažných prác porota zložená z výtvarníkov,
zamestnancov rezortu obrany a profesionálnych vojakov
vyberie **po tri najlepšie diela** v kategórii mladších
žiakov a v kategórii starších žiakov

Vyhlasenie výsledkov súťaže sa uskutoční na
podujatí Deň detí s Ozbrojenými silami SR
2.6.2018 vo Svidníku.

Víťazi prvých troch miest oboch kategórií získajú
hodnotné ceny a víťazné práce budú uverejnené
v mesačníku Obrana i na rezortnej
internetovej stránke.

MILITARY ENGLISH

EU MISSIONS ABROAD

Pripravil: Peter Susko / Foto: EEAS

An Advisory Mission in Iraq, a Military Training Mission in the Central African Republic, a Maritime Operation in the Mediterranean and an Assistance Mission in Ukraine are among the most recent **additions** to over 30 civilian missions and military operations launched by the EU since the Common Security and Defence Policy (CSDP) became a reality almost 15 years ago.

The names of operations which are **purely** or primarily military in form, are given the **prefix** of either European Union Force (EUFOR), or European Union Naval Force (EU NAVFOR), for terrestrial and naval missions, respectively. The range of tasks is set out in the EU Treaty: humanitarian and rescue tasks; conflict prevention and peace-keeping tasks; tasks of combat forces in crisis management, including peace-making; joint disarmament operations; military advice and assistance tasks; post-conflict stabilization tasks. This is normally done at the request of the country to which assistance is being provided and always in full respect of international law. EU decisions to **deploy** a mission or operation also take into account the EU's security interests and are **tailored** to the local circumstances and to the tasks that need to be implemented.

In the **wake** of the conflict in the Western Balkans in the 1990s, the EU and its Member States decided that the EU should be able to plan and conduct its own missions and operations. Steps were taken to set up the necessary decision-making bodies, planning structures and command and control arrangements.

In 2003, the first EU missions launched were the EU's policing mission in Bosnia and Herzegovina and a military operation in the Former Yugoslav Republic of Macedonia. Since then, the EU has launched and run 34 operations and missions on three continents. Of these 22 were civilian and 11 were military, and one – in Darfur – mixed. As of today, there are 16 ongoing CSDP operations – 10 civilian and 6 military – with more than 4,000 people deployed.

Throughout these years the EU has continuously enhanced its structures, mechanisms and tools to promote stability and security in our wider neigh-

borhood as well as to increase European security. Although not deployed so far, the EU Battle Groups offer a further instrument which allows the EU and its Member States to independently and rapidly respond to emerging conflicts and crises.

Decisions to establish and to launch missions and operations require the approval of all Member States through a Council Decision. The majority of assets and personnel required for military operations as well as civilian missions are provided by Member States. During the **conduct phase**, the Political and Security Committee (where all Member States are represented) exercises political control and provides strategic direction of both civilian and military crisis management missions and operations, under the authority of the Council and the High Representative.

Civilian missions are financed through the CF-SP budget. The common costs of military operations cannot be funded by the EU budget and are instead covered by Member States through the so called Athena mechanism.

Otázky

1. Koľko civilných misií má dnes EÚ vo svete?
A koľko vojenských?
2. Aké sú hlavné ciele EÚ misií?
3. Ktorá bola prvá misia EÚ a v ktorej krajine?
4. Aký je rozdiel vo financovaní civilných a vojenských misií?

GLOSSARY

- **additions** /əˈdɪʃnz/ - prírastky; • **purely** /ˈpjʊrli/ - čisto, výlučne; • **prefix** /ˈprɪfiks/ - predpona;
- **deploy** /dɪˈplɔɪ/ - nasadiť, rozmiestniť; • **tailored** /ˈteɪlərd/ - šité na mieru; • **wake** /weɪk/ - dozvuky;
- **conduct phase** /ˈkɒndʌkt feɪz/ - fáza vedenia operácie.

kpt. PhDr.
Stanislav Kanik,
vedúci sekretariátu
Vikariátu Ordinariátu OS SR

Duchovné slovo

Len sa neboj

Kedysi ma zaujal rozhovor kardinála, dnes už zosnulého, Jána Chryzostoma Korca, ktorý povedal tieto slová: „Prežil som hrôzy druhej svetovej vojny, časy totalitného režimu komunizmu, a keď prišla sloboda, tešil som sa. Ale časom sa ukázalo, na moje veľké prekvapenie a sklamanie, že ľudstvo sa znova uberať cestou bez Boha.“

Kardinál pokračuje, že predošlé systémy, aj ten súčasný, viedli človeka nie k Bohu, ale k božstvu vlastného ega. Sú určite ľudia, ktorí sa vedia obetovať, nezrádajú. Každý z nás by sa mal najprv pozrieť na vlastné konanie, na svoj život, aké hodnoty svedčia o mne. Naučili sme sa priveľmi a nekriticky hodnotiť, kto aký je, a zabúdame hodnotiť seba, aký som ja. A v tomto úsilí je potrebné správne poznávať a učiť sa z histórie a nerobiť opäť tie isté chyby. Nezabúdajme, že aj náš slovenský národ stojí na kresťanských hodnotách a nie sú nám cudzie slová Svätého písma: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ Toto rozhodné Božie „tak“ je odpoveďou na všetky naše AKO. V jeho svetle sa zahľadme na tajomstvo tohto sveta. Boh obdaril svet poriadkom, účelnosťou a krásou. Prihovára sa z každého kútika prírody, kŕmi vtáčky, odieva ľalie do kráľovského rúcha. A do tohto sveta stvoril človeka – na svoj obraz a podobu, naplnil ho poznaním a láskou, nehou a dobrotou, úsmevom a čistotou. Tieto znaky Božej prítomnosti sa nikdy celkom nestratili z tváre tohto sveta. Pretože Boh tak miloval svet, že všetko stvoril vo svojom Synovi, skrze neho a pre neho.

Tým svet dostal božskú pečať, je to svet omilostených Božích detí. Aj keď sa človek stavia proti Bohu a hreší, Boh dáva vždy NÁDEJ vo svojej LÁSKE, ktorú čerpáme z Evanjelia v slovách: „Ostaňte v mojej láske!“ Budem veriť, že v tomto svete, vykúpenom Kristovou krvou, je viac lásky a dobroty než nenávisti a zloby. A budem žiť tak, aby sa aj na mne ukázalo nesmierne bohatstvo Božej milosti voči človeku, ktoré sa nám dostalo v Kristu Ježišovi. Kráčajme týmto svetom a ohlasujme všetkému stvoreniu, ako Boh miluje svet. Ohlasujme Ježiša a jeho Evanjelium ako nezvratný dôkaz Božej lásky k nám. A k tomu si pozvaný aj ty, len sa neboj a dokazuj, že svet okolo teba sa buduje a nie rúca.

Zjazdové lyžovanie patrí medzi naše

najobľúbenejšie zimné športy. Dokazujú to aj

naše skvelé svetové lyžiarky – členky Vojenského

športového centra Dukla Banská Bystrica. Ich

výsledky sú v alpských disciplínach výkladnou

skriňou slovenského profesionálneho športu a o

bezpečnosti či nástrahách na svahu by nám tiež

vedeli čo-to povedať.

Nechceme, aby nám lyžovačku skomplikoval zbytočný pád, prípadne ju ukončilo vážne zranenie? Určite nie, preto si osvojme pár jednoduchých zásad zhrnutých v tzv. Bielom kódexe. Niektorým je skôr známy ako lyžiarske de-satoro. V alpských strediskách je samozrejmosťou už pekných pár sezón, jeho dodržiavanie dokonca kontroluje tzv. lyžiarska polícia. Základom je ľudská slušnosť, empatia a pár pravidiel, ktoré denne využívame aj v bežnej doprave.

Naše schopnosti a príroda

Lyžiar si musí výber terénu zvoliť primerane k svojim schopnostiam. Trate sú označované značkami podľa stupňa náročnosti zelenou, modrou, červenou a čiernou farbou. Úplným začiatčikom je určená zelená, začiatčikom modrá, pokročilým červená a náročným čierna zjazdovka. Treba brať do úvahy, že na tej istej trati sa jazdí inak dopoludnia, keď je trať upravená, a inak neskoro popoludní, keď je už bubnovitá, roztopená či prmrznutá. Zľadovatený vyhladený úsek v tieni sa môže po pár metroch zmeniť na slnečný úsek s mokrym či hlbokým nahnutým snehom. Okrem ideálneho slnečného počasia sú mnohí

Bezpečne na lyžiarskom svahu

BIELY KÓDEX

1. OHĽADUPLNOSŤ

- každý lyžiar či snoubordista je povinný správať sa tak, aby neohrozil zdravie, život alebo majetok iných.

2. RÝCHLOSŤ A SPÔSOB JAZDY

- lyžiar musí prispôbiť rýchlosť a štýl jazdy svojim schopnostiam, terénu, počtu lyžiarov na zjazdovke a poveternostným podmienkam.

3. VOĽBA SMERU JAZDY

- lyžiar nesmie ohroziť smer jazdy pred ním jazdiaceho lyžiara. Lyžiar, ktorý jazdí za iným lyžiarom, je povinný dbať na dostatočný odstup, aby lyžiarovi vpredu ponechal voľný priestor na smer a spôsob jazdy.

4. PREDBIEHANIE

- predbiehať treba tak, aby predbiehaný lyžiar mal dostatočný priestor na smer aj spôsob jazdy.

5. VJAZD A ROZJAZD

- lyžiar, ktorý vchádza na lyžiarsku trať, alebo chce po zastavení opäť pokračovať v jazde, je povinný sa presvedčiť, či sa zhora alebo zdola nepribližuje iná osoba, aby neohrozil seba aj iných.

6. ZASTAVENIE A STÁTIE

- lyžiar nesmie bezdôvodne zastaviť a stáť na zúžených a neprehľadných častiach zjazdoviek. Lyžiar, ktorý spadol, musí takéto miesto čo najrýchlejšie opustiť.

7. VÝSTUP A ZOSTUP

- osoba, ktorá stúpa alebo schádza po lyžiarskej trati, musí používať okraj zjazdovky.

8. REŠPEKTOVANIE ZNAČIEK A POKYNOV

- každý lyžiar musí dodržiavať značky na lyžiarskej trati, dodržiavať pravidlá správania na lyžiarskej trati a riadiť sa pokynmi prevádzkovateľa.

9. POSKYTNUTIE POMOCI

- každý lyžiar je povinný podľa svojich schopností a možností poskytnúť pomoc a bezodkladne oznámiť úraz prevádzkovateľovi alebo horskej službe či inej oprávnenej osobe, zotrvať na mieste úrazu až do poskytnutia pomoci prevádzkovateľom.

10. PREUKÁZANIE TOTOŽNOSTI

- každý z účastníkov nehody (svedok, poškodený, vinník) sa na výzvu musí legitimovať.

Miesto pre psychológa

por. Mgr.
Petra Hadvábová,
prápor ISTAR Prešov

Zákon príťažlivosti

1. časť: Akí sme

Ide o fyzickú krásu, atraktivitu či sexepíl? Nie, zákon príťažlivosti hovorí o tom, že všetko, na čo myslíme, na čo sústredíme svoju pozornosť, pritiahneme do nášho života. Ak sa zameriame na veci pozitívne a dobré, pritiahneme do svojho života viac toho dobrého. Ak na negatívne, presne to sa do nášho života vráti, a to dvojnásobne.

Dr. Robert Schuller povedal: „Ste tým, na čo celý deň myslíte.“ Dobro priťahuje dobro a zlo zasa zlo. Keď sme z niečoho nadšení, plní odhodlania a entuziazmu, šťastní, vyžarujeme pozitívnu energiu. Ak sme nervózni, nahnevaní či smutní, energia, ktorú vysielame, je negatívna. Naspäť dostaneme presne to, čo sme vyslali. Ak túžime po láske a radosť, musíme vytvárať frekvenciu radosť a lásky. Naučme sa ovládať svoje myšlienky a pocity. Udržujme spojenie s tým, čo chceme pritiahnuť. Priznajme si, že ak máme ťažký deň, reagujeme automaticky bez rozmyšľania a naše myšlienky a emócie sú, pochopiteľne, negatívne. Takto vysielajú žiadosť o ďalšie negatívne skúsenosti. Aby sme dosiahli oveľa lepšie výsledky, mali by sme sa naučiť vedome reagovať iným, a to pozitívne ladeným spôsobom, aj keď to nie je vždy jednoduché. Svojím prístupom však môžeme vyriešiť či zmeniť takmer každú situáciu. Rozhodujeme o tom sami. Pozitívny prístup je jednoducho naša voľba.

Každý jeden z nás pozná vo svojom okolí človeka s negatívnym prístupom, ktorý sa neustále sťažuje a narieka. Nič podľa neho nie je dobré – je to večný sťažovateľ. Funguje na nižšej frekvencii a zákonom príťažlivosti vnáša do svojho života ešte viac dôvodov na sťažovanie. Prečo? Ide o „zamrznutie“ v negatívnom životnom štýle. Svoje myšlienky a energiu zameriava na negatívnu prítomnosť aj minulosť, čím ovplyvňuje aj svoju budúcnosť. Z ľudí s kladným prístupom, naopak, vyžaruje príjemná energia. Sústreďujú sa na pozitívne aspekty svojho života a majú pozitívne vyhliadky do budúcnosti. Ako sa správať k negatívne naladeným ľuďom? Nie sme zodpovední za ich rast a uvedomenie, môžeme im byť však príkladom v pozitívnom prístupe. Zamerajme sa preto na ich dobré vlastnosti a oceňme ich. Možno prejavia viac pozitívnych vlastností. Pamätajme, že ak budeme obklopení len zlými a smutnými myšlienkami, aj náš život bude smutný. Nech sú už okolnosti v našom živote akokoľvek ťažké, nevešajme hlavu. Svoj prístup a chuť k životu zmeňme správnym nastavením svojich myšlienok, a to nám prinesie do života také veci, aké si želáme.

ochotní lyžovať sa aj vo fujavici, v hmle a počas hustého sneženia so zníženou viditeľnosťou. Aj na tieto zmeny treba reagovať úpravou a doplnením výstroja, adekvátne tomu prispôbiť spôsob a rýchlosť jazdy. Výškový rozdiel napríklad 1 100 metrov je už dosť značný a môže znamenať rozdiel aj 10 stupňov v teplote vzduchu, nehovoriac o rýchlosti vetra, viditeľnosti a pre senzitívnejších aj o samotnom tlaku vzduchu.

Alkohol na svahu

Bude lepšie, ak zostane aj v tomto prípade vo fľaši, nie na svahu, nie za volantom, nie pri športe... Vyhne sa tak prinajhoršom

fatálnym následkom vzniknutým vďaka nášmu konzumnému životu. Nechceme nikoho zbytočne strašiť a znechucovať mu zimné radovánky. Stačí, keď si všetci uvedomíme skutočnosť, že na svahu sa aj priemerní rekreační lyžiar pohybuje rýchlosťou vyše 50 km za hodinu.

Text: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa,
telovýchovný pracovník vrtulníkového krídla Prešov

Nový trend národnostnej výstavby ČSLA

I keď normalizácia znamenala prehodnocovanie progresívnych tendencií a návrat k „osvedčeným“ metódam riadenia, pre Slovákov v ČSLA prinieslo oživenie slovenskej otázky zásadné zmeny. Tie mali „lepšie než doposiaľ zabezpečiť také národnostné zloženie veliteľského zboru, ktoré by plne vyjadrovalo právo i zodpovednosť oboch národov za tvorbu a realizáciu všetkých opatrení spojených so zaistením spoľahlivej obrany štátu“. Súčasne sa malo dosiahnuť také zastúpenie vojakov z povolania oboch národností na všetkých stupňoch velenia a riadenia, ktoré by predišlo majorizácii záujmov jednej z nich.

Zásadná kvalitatívna zmena sa spája so vznikom federácie 1. januára 1969. Východný vojenský okruh (VVO) sa najprv na Slovensku transformoval na základe národného charakteru. Nový Model národnostnej kádrovej štruktúry vojakov z povolania v ČSLA potom stanovil proporcie obsadenia jednotlivých funkcií. Na rozhodujúcich (kde sa ovplyvňovala tvorba politicko-organizačných a vojensko-odborných rozhodnutí týkajúcich sa celej armády) sa malo uplatňovať paritné zloženie (rovnomerné); v rámci jednotlivých zložiek MNO a GŠ, na vedúcich funkciách veliteľstiev a štábov vojsk do úrovne praporu, na pedagogických a výchovných funkciách vo vojenských akadémiách, školách a učilištiach a na úsekoch celoarmádného charakteru pomerné zloženie (podľa počtu obyvateľstva). Vo vojenských inštitúciách národných orgánov a výkonných funkciách v rámci vojsk, škôl, vojenských správ a ostatných zariadení teritoriálneho charakteru dislokovaných na území tej ktorej republiky malo platiť národné zloženie (podľa prevažujúcej národnosti).

Model sa vzťahoval len na dominantný česko-slovenský prvok, neriešil zastúpenie ostatných národnostných skupín na jednotlivých riadiacich stupňoch. Ich právo na zaradenie vo funkciách zodpovedajúcich ich všestrannej príprave sa každopádne nijako neobmedzovalo.

Kvalitatívny posun v prijímacom, povyšovacom a ustanovovacom procese Slovákov bol zákonitý. Starostlivé dodržiavanie zásad ich primeraného zastúpenia z hľadiska funkčného i hodnostného zaradenia sa stalo jedným z kľúčových predpokladov práce armádných kádrových orgánov. V dopĺňaní vojenských škôl bolo národnostné hľadisko dodržiavané rovnako striktné ako triedno-politické hľadiská. Slovenský prvok vo veliteľskom zbore zanedlho zodpovedal demografickej štruktúre obyvateľstva štátu a ustálil sa na všetkých stupňoch velenia. Medzi dôstojníkmi i príporčíkmi vzrástol jeho podiel v období 1971 – 1989 z 22, resp. z 27 % až na 34 % (14 410 dôstojníkov a 6 600 príporčíkov). Zvýraznil sa aj v najvyššom velení, kde po predchádzajúce dekády absentoval. V rámci MNO

i GŠ vzrástol z 11 na 21 %, na veliteľstvách zväzov a zväzkov zo 17 na 33 %. Akceptácia národnostného kľúča viedla k situácii, keď česká strana poukazovala na to, že „v armáde velia len Slováci“. Výpovedným bol fakt, že až do rozdelenia ČSSR zastávali funkciu ministra obrany v najvyšších generálskych hodnostiach Slováci M. Dzúr a M. Václavík. Podiel Slovákov medzi generálmi osciloval na hranici 33 – 36 %, pričom tretinový podiel generálskych hodností sa dodržiaval až do pádu režimu. V povyšovacom procese v týchto hodnostiach Slováci zaznamenali 39 %.

Jedným z kľúčových predpokladov vyriešenia otázky Slovákov bolo odstránenie nespokojnosti s vojenskou službou. Okrem sociálnych aspektov (bytová otázka, sociálne zabezpečenie, rodinné zázemie) išlo aj o ich rozsiahlejšie a prednostnejšie rozmiestňovanie na teritóriu Slovenska. Nezanedbateľným bol fakt, že na Slovensku bolo dislokovaných 60 % všetkých vojenských škôl vrátane vysokých.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.

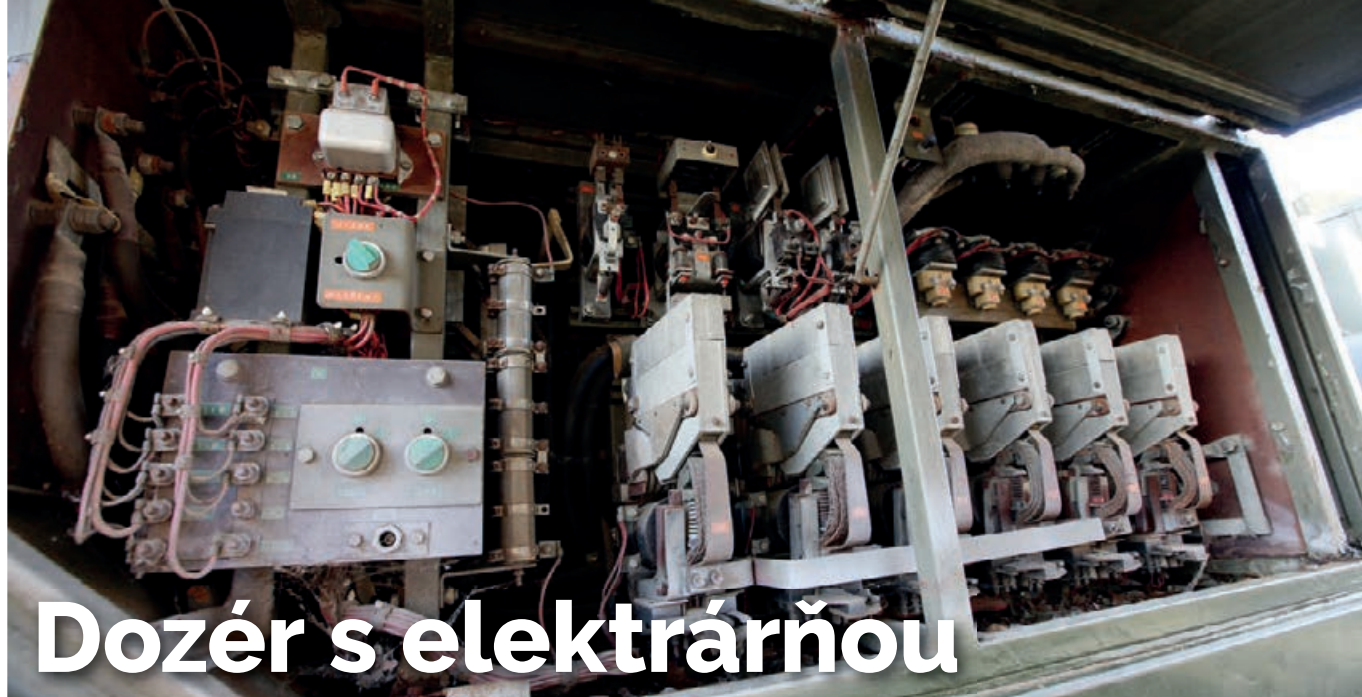
Vojenský historický ústav Bratislava

Foto: VHÚ, TASR

Jozef Remek
(1927 – 2002)

Dôstojník z povolania od roku 1950, postupne veliteľ 7. stíhacieho leteckého pluku a zástupca veliteľa 1. a 22. stíhacej leteckej divízie. Po absolvovaní Vojenskej akadémie GŠ v Moskve v roku 1962 veliteľ 34. stíhacej bombardovacej leteckej divízie. Od roku 1965 zástupca veliteľa a v rokoch 1969 – 1973 veliteľ 10. leteckej armády (genmjr. 1969), jediného operačného zväzu letectva ČSLA. Od roku 1973 náčelník Správy letectva a vojsk PVOŠ, po oddelení oboch vojskových zložiek v rokoch 1976 – 1989 veliteľ letectva ČSLA (genpor. 1974). Do roku 1988 súčasne zastával s výkonom týchto funkcií post zástupcu ministra národnej obrany. Jeho syn Vladimír bol prvým kozmonautom z inej krajiny než USA a ZSSR.

Dozér s elektrárňou

Dozér kolesový DOK-M je modernizovaná verzia, ktorá vznikla okolo roku 1973 (pôvodný bol zavedený do výzbroje v roku 1967). Stroj bol modernizovaný vo výrobnom závode Stavostroj n. p. Nové Město nad Metují a čiastočné úpravy uskutočnili v opravárenskom závode 042 (OZ 042) Olomouc.

Modernizácia spočívala predovšetkým v úprave riadenia. Zmenou v hydraulickom systéme sa dosiahlo, že natočenie prednej časti stroja bolo úmerné natočeniu volantu, podobne ako na nákladných vozidlách. Vylepšila sa lopata, na ktorej bol v zadnej časti vytvorený brit, ktorý pomáha udržať okrúhle bremená (kmene stromov). Konštrukčne boli zdokonalené hydraulické čerpadlá. Rekonštruované bolo ovládanie mechanickej brzdy a navijaka, upravený vzduchotlakový rozvod a brzda.

Univerzálny stroj

Na stroj dodnes s nostalgiou spomínajú veteráni ženijných jednotiek ČSĽA. Dozér vo svojich ča-

soch patril medzi svetovú špičku v ženijnej technike. Bol to univerzálny a výkonný zemný stroj na kolesovom podvozku, vybavený nakladačím zariadením a navijakom, schopný zabezpečiť náročné a rôznorodé ženijné práce. Konštrukcia podvozka umožňovala používať stroj ako otočný nakladač. Stroj bol určený na objemné a namáhavé práce v teréne. Bol univerzálny: dali sa ním upravovať cesty a komunikácie, zriaďovať nové pomocné cesty, odstraňovať trosky a závaly, v zimnom období sneh, zdvíhať bremená, upravovať brehy a brody na použitie inej techniky.

Využíval sa na ťažbu, nakladanie a prevoz materiálu a ťahanie bremien. Bol použiteľný i pre práce na železničnej trati. Hĺbil okopy a stavebné jamy a po osadení montovaných ochranných krytov ich zasypával. Pomocou zákopového pluhu hĺbil zákopy až do hĺbky 0,6 m. Lopata nahradila funkciu rôznych zemných strojov. Bola dvojdielna, vybavená pohyblivou čeľusťou, ktorá slúžila aj ako drapák na uchopenie nosníkov či kmeňov stromov. Zavesením predmetov na jej zuby bolo možné nahradiť aj žerjav. Zadná stena lopaty bola vybavená sklopnými rozrývacími zubami na rozrušovanie tvrdej zeminy. Dozér kolesový DOK-M tvoril súčasť strojných rôt ženijných, strojných a opevňovacích práporov ženijných brigád, ženijných práporov mostostreleckých a tankových divízií. Neskôr i strojných čiat mostostreleckých plukov. Vozidlo bolo dvojnápravové s mohutnými kolesami a otvárateľnou lopatou. Veľkou výhodou boli veľmi dobré jazdné vlastnosti a priechodnosť terénom.

Chválili ho aj Nemci

Riadenie vozidla pri zatáčaní spočívalo v jeho ohýbaní v stredovom kĺbe pomocou dvoch hydraulických valcov. Zaujímavý bol jeho elektro-dieselový pohon, ktorého srdce predstavoval dieselový agregát Tatra T-930-42 s objemom 17,6 l a výkonom 184 kW. V zadnej časti vozidla sa tak nachádzala malá elektrárňa. Stroj sa preto mohol využívať aj ako mobilný zdroj energie na zapojenie objektu na elektrickú sieť, prípadne slúžil na rezanie a zváranie kovov elektrickým oblúkom. Súčasťou motora bol generátor TD-803 A s výkonom 160 kW. Slúžil na pohon piatich trakčných elektromotorov s výkonom 32 kW. Štyri z nich poháňali kolesá a jeden hydraulický sústavu. Stroj presúval bremená, ťahal techniku pomocou navijaka s dĺžkou lana 80 m. Za hodinu bol tento stroj schopný presunúť až 80 metrov kubických horniny pri spotrebe 80 litrov paliva na motohodinu. Spotreba paliva pri jazde po ceste bola 30 litrov a jeho celkový dojazd bol 250 km.

Napriek tomu ho od roku 1978 nahradzovali modernejšie nakladače KN-250 alebo KN-251, ktoré však nedosahovali parametre dozéra. Svojím výkonom výrazne zostávali. Chýbal im navijak, utesnenie a filtro-ventilačné zariadenie, umožňujúce posádke pracovať aj v zamorenom prostredí. Niekoľko kusov DOK-M bolo dodaných aj iným armádam Varšavskej zmluvy. V armáde bývalej NDR dostal názov DOK-L.

Stroj v zbierkach VHM pochádza z výzbroje 6. ženijnej brigády Sered', kde slúžil ako výcvikové vozidlo na prípravu strojníkov. Po vyradení z výzbroje bol odsunutý k VÚ 7477 Nové Mesto nad Váhom. V roku 2003 ho získalo do svojich zbierok VHM Piešťany.

Text: Richard Hattala

Foto: Ivan Kelement

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Takticko-technické údaje

Osádka: 2 muži

Dĺžka: 10 530 mm

Šírka: 3 150 mm

Výška: 3 150 mm

Brodivosť: 1 125 mm

Max. rýchlosť: cesta 46 km/h

terén 10 km/h

Dojazd: 250 km

Nádrž: 250 l

Nádrž hydraulickej kvapaliny: 500 l

Spotreba: práca v teréne 80 l/Mth

jazda 30 l/Mth

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách

a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk.

Dozér koľesový DOK-M zo zbierok
Vojenského historického ústavu – Vojenské historické múzeum Piešťany

